

GIÁO TRÌNH LỚP TẬP HUẤN

Bồi dưỡng, kỹ năng, nghiệp vụ truyền thanh cơ sở

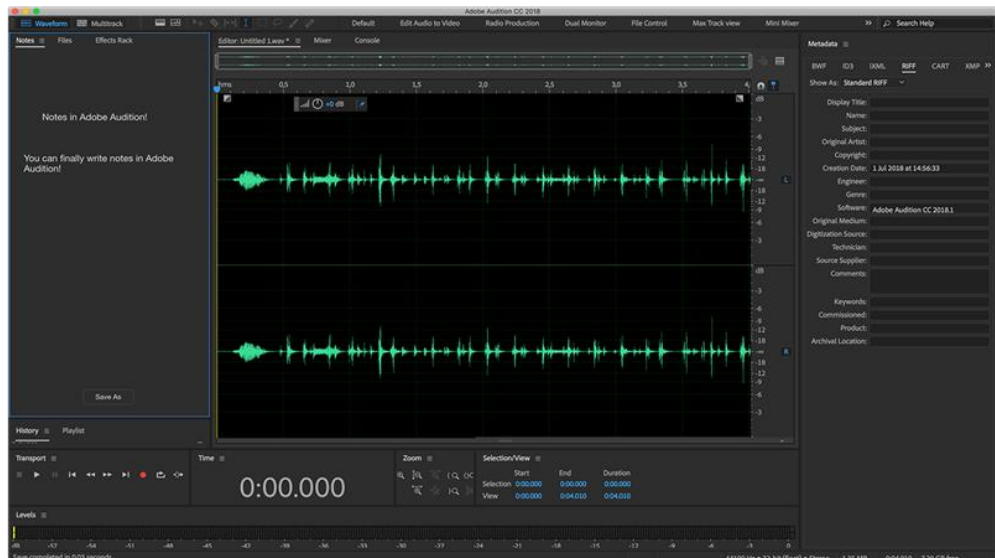
Chuyên đề 1: ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG PHÁT THANH

I- GIỚI THIỆU MỘT SỐ PHẦN MỀM ỨNG DỤNG

- 1- Phần mềm Adobe Audition CC
- 2- Phần mềm Sound Forge
- 3- Fast Edit
- 4- Cool Edit
- 5- Audio Editor Pro

1- Adobe Audition: Phần mềm xử lý, chỉnh sửa âm thanh

Adobe Audition là phần mềm chỉnh sửa âm thanh tốt nhất hiện nay, giúp chúng ta lọc bỏ tạp âm, cắt ghép pha trộn âm thanh, thay đổi giọng nói thu âm trên máy tính, đồng thời phần mềm cũng tích hợp bản hướng dẫn chi tiết để giúp cho người sử dụng dễ dàng thao tác chỉnh sửa âm thanh.

* Một số tính năng nổi bật:

- Hỗ trợ loại bỏ tiếng ồn ra khỏi âm thanh.
- Hỗ trợ với các tập tin video như MP4, MOV, MKV,... và các tập tin audio như MP3, MP2, WMA,...
- Tính năng mix và hòa trộn nhạc, thêm các hiệu ứng để bạn có được những bản thu âm ấn tượng.
- Ghi âm lại các âm thanh phát ra trên máy tính và môi trường xung quanh.
- Công cụ chỉnh sửa âm thanh giúp cắt ghép pha trộn âm thanh, thay đổi giọng nói thu âm,...
- Thư viện hiệu ứng cho âm thanh phong phú, đa dạng: hiệu chỉnh âm trầm, âm bổng, giảm âm bài hát,...

2- Phần mềm Sound Forge

Sound Forge Audio Studio là phần mềm chỉnh sửa âm thanh chuyên nghiệp trên máy tính, cung cấp cho người dùng nhiều công cụ chỉnh sửa file ghi âm, thêm các hiệu ứng âm thanh, hỗ trợ ghi âm từ nhiều nguồn khác nhau. Bên cạnh đó, phần mềm còn hỗ trợ người dùng trích xuất âm thanh từ CD, tạo nhạc karaoke,...

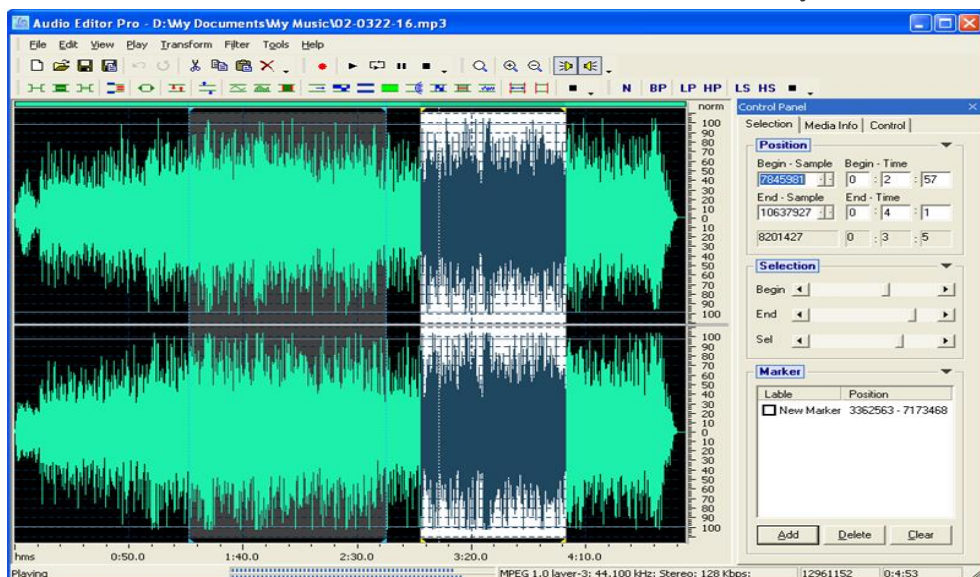

Một số tính năng nổi bật của phần mềm:

- Hỗ trợ ghi lại, khôi phục và chỉnh sửa âm thanh với chất lượng phòng thu.
- Trích xuất âm thanh từ CD.
- Tạo nhạc karaoke.
- Hơn 30 plug-in xử lý hiệu ứng và tín hiệu bao gồm nén, EQ, độ trễ, điệp khúc,...
- Hỗ trợ ghi âm từ micro.
- Dễ dàng thay đổi tần số, điều chỉnh âm lượng, thay đổi nốt cao, tách giọng, lồng tiếng,...

3- Phần mềm Audio Editor Pro

Audio Editor Pro là phần mềm chỉnh sửa âm thanh trên máy tính nổi bật với nhiều chức năng như loại bỏ các hiện tượng nhiễu âm, hỗ trợ các hiệu ứng lọc, cắt dán hoặc xóa tập tin, chuyển đổi định dạng âm thanh,... Phần mềm còn giúp người dùng ghi lại âm thanh từ micro hoặc bất kì thiết bị đầu vào nào khác trên máy tính.

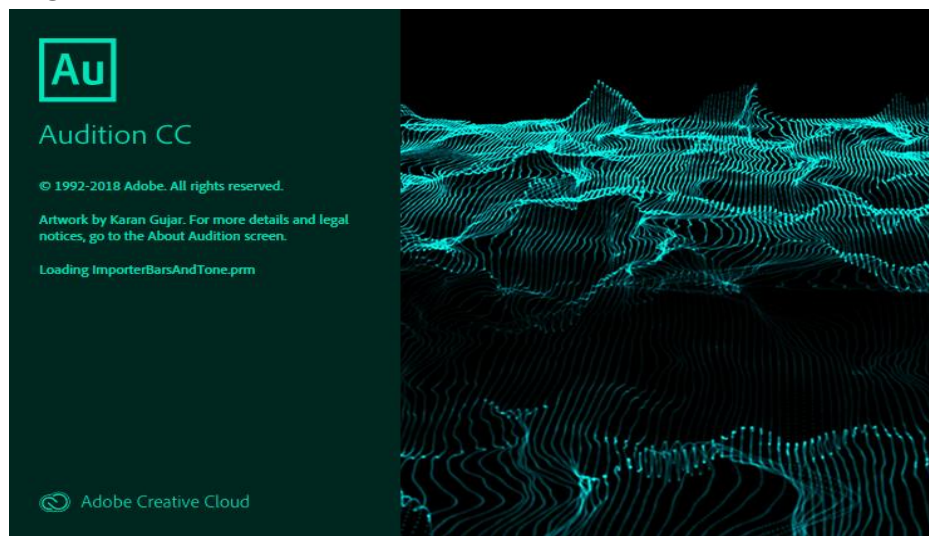

Một số tính năng nổi bật của phần mềm:

- Hỗ trợ sao chép, chia tách, ghép nối, chèn, xóa, tăng âm thanh.
- Nhiều hiệu ứng âm thanh đặc biệt sẵn có như Amplify, Delay, Echo, Equalizer, Chorus,...
- Hỗ trợ loại bỏ tạp âm.
- Hỗ trợ chỉnh sửa với nhiều định dạng âm thanh phổ biến như WAV, MP3, WAV, OGG, M4A, FLAC,...
- Ghi lại âm thanh từ micro hoặc bất kì thiết bị đầu vào nào khác trên máy tính.

II- PHẦN MỀM BIÊN TẬP ÂM THANH ADOBE AUDITION CC

Adobe Audition CC 2019 là phần mềm xử lý âm thanh chuyên nghiệp giúp chúng ta dễ dàng trộn âm, thiết kế hiệu ứng âm thanh, cắt ghép nhạc và xử lý tạp âm một cách dễ dàng.

Sử dụng Adobe Audition CC 2019 giúp bản nhạc hay đoạn thu âm của bạn trở nên hoàn hảo và có hồn hơn với tính năng mix nhạc, hiệu ứng âm thanh... Adobe Audition CC 2019 được các chuyên gia làm việc trong lĩnh vực sản phẩm âm thanh và video đánh giá cao và rất được ưa chuộng, bởi vì cung cấp cho họ khả năng làm âm thanh gần như không giới hạn. Phiên bản Adobe Audition CC 2019 được nhà sản xuất đã cập nhật thêm một số tính năng cũng như thay đổi một chút về giao diện giúp hiệu năng làm việc của bạn với Audition được hiệu quả hơn. Điểm đặc biệt của Adobe Audition CC còn nằm ở hệ sinh thái Adobe đình đám cho phép chuyển đổi file qua lại giữa Adobe Audition CC 2019 với các phần mềm thuộc Adobe khác như Premiere, After Effect,.... Từ đó bạn có thể đem tới cho video của mình âm thanh đỉnh cao, tiếng được chỉnh sửa phù hợp với nội dung mình muốn tạo ra.

Tính năng mới của ADOBE AUDITION CC

- Nâng cao tính năng chỉnh sửa Audio: ADOBE AUDITION CC ro cung cấp nhiều hơn 40 hiệu ứng, 32 kênh âm thanh khác nhau. Bạn có thể thực hiện các thao tác đơn giản như cắt, ghép, sao chép, pha trộn, xóa, lọc bỏ tiếng ồn cho file Audio của mình. Chương trình cho phép bạn thực hiện công việc cùng một lúc với nhiều file âm thanh khác nhau, để bạn dễ dàng thao tác và so sánh các file Audio này. Ngoài ra, bạn còn có thể sử dụng Adobe Audition CC để chỉnh sửa các âm thanh để áp dụng vào các Video

tự làm, đồng bộ hóa khung âm thanh với khung video để tạo ra các Video hoàn chỉnh, lưu dưới nhiều định dạng khác nhau.

- Biên tập, chỉnh sửa âm thanh: Chương trình hỗ trợ hơn 32 kênh âm thanh khác nhau, với nhiều công cụ chỉnh sửa âm thanh đơn giản như cắt, ghép, sao chép, pha trộn, xóa, ... Các âm thanh sau khi chỉnh sửa có chất lượng đầu ra tốt, bạn có thể làm việc với nhiều file Audio khác nhau trên cùng giao diện.

- Ghi lại âm thanh từ nhiều nguồn khác nhau: Adobe Audition CC cho phép bạn ghi lại âm thanh được phát ra từ nhiều nguồn khác nhau như Microphone, các chương trình phát nhạc đang sử dụng trên máy tính như KM Player, Gom Player..., các thiết bị ngoài bao gồm TV, đầu đĩa CD/DVD, đài Cassette và nhiều thiết bị khác nữa. Bạn có thể thiết lập thời điểm bắt đầu và kết thúc của đoạn ghi âm cụ thể khi sử dụng chức năng Record Time.

- Cung cấp nhiều hiệu ứng âm thanh: Chương trình cung cấp hơn 40 hiệu ứng âm thanh đặc biệt khác nhau trong thời gian thực bao gồm Normalize, EQ, Delay, Chorus, Volume, Dynamics, Noise Gate, Pitch Shift, Flange... Cùng với các hiệu ứng này, bạn có thể lựa chọn và áp dụng hiệu ứng thích hợp tạo nên sự khác biệt cho âm thanh của bạn.

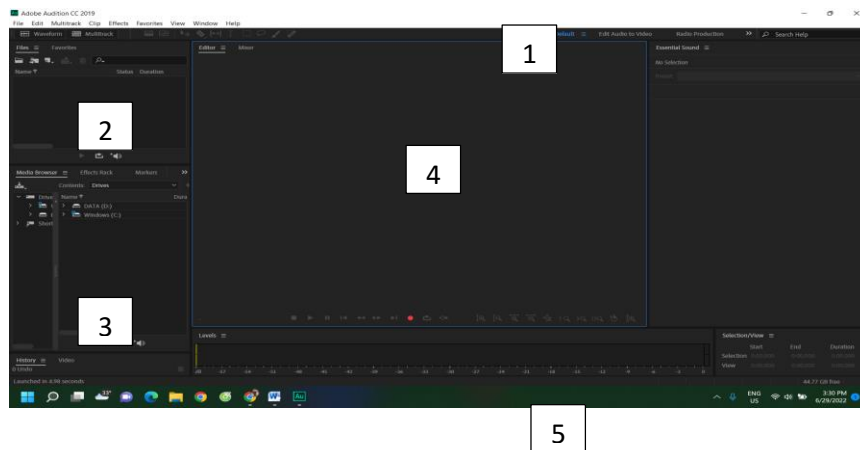
- Chỉnh sửa âm thanh cho Video: Adobe Audition CC có khả năng làm việc trên nhiều định dạng video khác nhau, kể cả những video có chất lượng cao như AVI, WMV, MPEG-1, MPEG-2, HDV có độ phân giải 720p/1080p. Chỉnh sửa âm thanh được phát ra từ video, đồng bộ hóa khung âm thanh và khung video để tạo nên video hoàn chỉnh.

- Lọc bỏ tạp âm: Trong quá trình ghi âm thường kèm theo những âm thanh không đáng có như tiếng còi xe, tiếng người nói vọng vào, sử dụng tiện ích này giúp bạn loại bỏ toàn bộ tạp âm kèm theo các file ghi âm, hoặc sử dụng để khử nhiễu trong các âm thanh có sẵn.

- Trích xuất âm thanh từ CD: Trích xuất toàn bộ các âm thanh được phát ra từ đĩa CD, lưu trữ trong máy tính hoặc sử dụng trên các thiết bị tương thích.

- Xem trước quá trình làm: Chương trình cho phép bạn vừa thực hiện các công việc, vừa có thể xem luôn các âm thanh sau khi đã áp dụng hiệu ứng, nhờ vậy, bạn có thể biết được công việc của mình có được thực hiện đúng hay không?, lưu các file Audio hoàn chỉnh ra định dạng âm thanh cụ thể.

1- Giao diện của Adobe Audition CC

- 1- Menu lệnh: File, Edit, Multitrack.....Help
- 2- Các File âm thanh được mở
- 3- Vùng chứa các các File âm thanh
- 4- File âm thanh hiện hành
- 5- Mức tín hiệu

2- Các Menu lệnh

1- Menu File

- New:

Chức năng này cho phép tạo ra một File âm thanh mới trong chương trình. Muốn tạo được một File âm thanh mới thì cần tạo kiểu Format mới của dạng sóng cho File âm thanh. Khi tạo ra một kiểu Format mới cần xác định các tham số sau: Tần số lấy mẫu của File âm thanh, định dạng số kênh, xác định độ phân giải. Tùy thuộc nguồn âm thanh cần ghi mà chọn tần số lấy mẫu, số kênh độ phân giải cho phù hợp. Tuy nhiên nếu dạng Format càng cao thì dung lượng nhớ càng tốn trong cùng một độ dài thời lượng của file âm thanh.

Để tạo một file âm thanh mới ta bấm phím chuột vào New trong Menu file, một cửa sổ định dạng hiện ra và có các tham số: Samplerate (tần số lấy mẫu), channel (định dạng kênh), Resolution (số bit được mã hoá) cho phù hợp với nguồn âm thanh cần ghi.

- Samplerate: - 8000Hz : Chất lượng âm thanh điện thoại
 - 11.025Hz : Chất lượng âm thanh Radio AM.
 - 22.050Hz : Chất lượng gần âm thanh Radio FM.
 - 32.075Hz : Chất lượng tốt hơn Radio FM
 - 44.100Hz : Chất lượng CD
 - 48.000Hz : Chất lượng băng DAT.

- Channels: - Stereo: Định dạng âm thanh nổi (hai kênh)
 - Mono: Định dạng âm thanh mônô (một kênh)

- Resolution: - 8 bit cho nguồn âm thanh có tỉ số S/N khoảng 48dB.
 - 16 bit cho nguồn âm thanh có tỉ số S/N khoảng 96B.

- 24 bít, 32 bít

- *Open* : Cho phép mở một File âm thanh đang tồn tại trong bộ nhớ.
- *Open as*: Cho phép mở một file âm thanh đang tồn tại dưới một kiểu Format khác kiểu Format vốn có của nó. Menu File/ Open as, vào thư mục chứa File cần mở, chọn File, Bấm vào Open, một hộp thoại hiện ra, lựa chọn lại dạng Format mới và OK.
- *Open append*: Cho phép nối một File bất kỳ vào điểm kết thúc của File âm thanh đang hiện hành. Nếu format của file khác với Format của file hiện hành. Kết quả thu được sẽ là tốt nhất nếu tần số lấy mẫu của hai File nói trên giống nhau.
- *Open recent*: Cho phép mở File âm thanh gần nhất
- *Extract Audio from CD*: Cho phép trích xuất (lấy) tín hiệu âm thanh từ ổ CD
- *Close*: Cho phép đóng File hiện hành
- *Close All*: Cho phép đóng tất cả các File đã được mở
- *Save*: Cho phép lưu ngay lập tức các thay đổi của File hiện hành mà không cần một sự xác nhận nào cả. Để làm việc trên bấm vào Save trong Menu File.
- *Save as*: Cho phép lưu File hiện hành dưới một tên File khác. File này có thể được lưu dưới nhiều dạng File khác nhau. Có những dạng File khác nhau. Có những dạng File chỉ chiếm một kích thước File rất nhỏ nhưng vẫn đảm bảo chất lượng cao của âm thanh như: Dạng PCM cho
- *Save All*: Cho phép lưu tất cả các File âm thanh đã được mở.
- *Import*: Cho phép nhập các File âm thanh được lấy từ các nguồn khác nhau
- *Export*: Cho phép xuất các File âm thanh ra các phần lưu trữ khác nhau
- *Exit*: Thoát khỏi chương trình

2- Menu Edit

- *Undo*: Cho phép huỷ bỏ lần lượt các thao tác gần nhất khi biên tập File âm thanh để trở về trạng thái trước đó.
- *Repeat last command*: Cho phép lặp lại chức năng cuối cùng làm thay đổi dữ liệu dạng sóng.
- *Windowwss clipboard*: Cho phép Copy một đoạn hoặc một File âm thanh vào trong bộ nhớ đệm, sau đó dán chèn vào một điểm của File hoặc dán đè lên toàn bộ một file.
- *Copy*: Cool Edit có thể sử dụng hai bộ nhớ khác nhau. Chức năng Copy này sử dụng bộ nhớ nội bộ, nó có thể thực hiện nhanh hơn và copy được lượng thông tin lớn hơn so với Windows clipboard, nhưng lại không thể Copy và dán từ các ứng dụng khác được.
- *Cut*: Giống như chức năng Copy trong mục trên, chỉ khác là đoạn hoặc File âm thanh bị cắt không còn tồn tại mà nó được chuyển hoàn toàn vào bộ nhớ nội bộ.
- *Paste*: Chức năng này cho phép dán dữ liệu từ bộ nhớ nội bộ Cool Edit hoặc Windows Clipboard vào một điểm hay đoạn được lựa chọn của File âm thanh. Để thực hiện việc dán dữ liệu thì trước hết trong bộ nhớ nội bộ của Cool Edit hoặc Windows Clipboard phải có sẵn dữ liệu cần dán, sau đó chọn một điểm hoặc một đoạn của File âm thanh nơi sẽ được dán dữ liệu vào đó và bấm Paste trong Menu Edit.

- *Paste to new*: Chức năng này cho phép dán đè đoạn âm thanh mà chúng ta vừa lựa chọn (Ví dụ: Copy, Cut. đoạn âm thanh này đã được lưu vào trong bộ nhớ đệm Clipboard) lên toàn bộ File âm thanh hiện hành.

- *Mix paste*: Cho phép trộn đoạn âm thanh này với đoạn âm thanh khác, tạo ra một đoạn âm thanh mới.

Thực hiện bằng cách mở một File âm thanh cần trộn, đánh dấu vào Mix paste trong Menu Edit, một cửa sổ hội thoại xuất hiện. Trong cửa sổ này hộp Overlap phải được chọn.

Nếu âm thanh thứ hai trộn là một file thì đánh dấu vào Format file, bấm vào Select file, vào thư mục chứa File cần chọn, chọn một file cần trộn và bấm Open và lại quay về cửa sổ Mix paste và bấm Ok.

Trong trường hợp âm thanh thứ hai muốn trộn là một đoạn ta phải mở file có chứa đoạn cần trộn trước, chọn đoạn cần trộn, Copy và sau đó lại vào bấm vào Mix paste trong Menu Edit và đánh dấu vào From clipboard (Hộp Overlap vẫn phải được chọn) và bấm Ok.

- *Select entire wave*: Bấm vào Select entire wave trong menu Edit thì toàn bộ dạng sóng của File âm thanh từ đầu đến cuối sẽ được lựa chọn.

- *Delete selection* : Bấm vào Delete selection trong menu Edit thì đoạn âm thanh đã lựa chọn sẽ bị xoá vĩnh viễn.

- *Trim*: Bấm khi vào Trim trong Menu Edit, Cool Edit sẽ xoá toàn bộ những phần không được lựa chọn trên File âm thanh và chỉ giữ lại đoạn âm thanh đã được lựa chọn.

- *Zero cross adjust*: Để tín hiệu không bị vấp sau mỗi lần cắt, trong đoạn âm thanh đã lựa chọn để cần cắt bỏ Cool Edit sẽ tự động dời đến điểm “ 0” gần vị trí lựa chọn nhất để đánh dấu cắt, như vậy khi thực hiện cắt thì nhất cắt ở hai đầu của đoạn âm thanh sẽ rơi vào đúng điểm “ 0” gần nhất.

- *Adjust sample rate*: Cho phép thay đổi tần số lấy mẫu của File âm thanh. Muốn làm việc này mở file cần thay đổi, bấm vào Adjust Sample Rate trong Menu Edit và bấm OK.

- *Convert sample type*:

Cho phép thay đổi Format của một dạng sóng từ dạng này thành dạng khác. Mở File cần thay đổi, bấm vào Convert sample type trong menu Edit, một cửa sổ hội thoại xuất hiện. Trên cửa sổ này ta chọn tần số lấy mẫu, số kênh, độ phân giải cho Format mới và bấm Ok.

3- Menu Multitrack

- *Track*: Lựa chọn định dạng các Track Audio

- *Insert File*: Cho phép chèn File âm thanh

- *Mixdown session to New File*: Trộn các tệp để tạo ra File âm thanh mới

- *Export to Adobe premiere Pro*: Xuất File âm thanh để tương thích với định dạng phần mềm *Adobe premiere Pro*

- *Enable clip Keyframe Editing*: Cho phép chỉnh sửa khung hình chính

- *Track Visibility*: Cho phép theo dõi khả năng hiển thị

4- Menu Clip

- *Rename*: Đổi tên File âm thanh

- *Loop*: Phát lặp đi lặp lại đoạn âm thanh hoặc File âm thanh được lựa chọn

- *Mute*: Ngắt âm thanh (Làm câm)

- *Fade in*: Cho phép vuốt đầu đoạn âm thanh hoặc File âm thanh mà ta lựa chọn

- *Fade out*: Cho phép vuốt cuối đoạn âm thanh hoặc File âm thanh mà ta lựa chọn

- *Trim*: Cho phép cắt khoảng lặng trong đoạn âm thanh hoặc File âm thanh mà ta lựa chọn

5- Menu Effects

- *Invert*: Cho phép đảo ngược dạng sóng theo chiều đứng (Trên xuống dưới và ngược lại)

- *Reverse*: Cho phép đảo ngược dạng sóng theo chiều đứng (Trên xuống dưới và ngược lại)

- *Silence*: Cho phép chèn một khoảng lặng và vị trí được lựa chọn

- *Generate*: Generate noise: Cho phép tạo ra tiếng ồn

Generate Tones: Cho phép chèn tần âm thanh vào vị trí con trỏ hiện hành trong File âm thanh

- *Amplitude and compression*: Cho phép điều chỉnh biên độ và nén tín hiệu âm thanh

- *Delay and Echo*: Cho phép tạo hiệu ứng trễ, vang dội của âm thanh

- *Filter and EQ*: Cho phép điều chỉnh để lọc tín hiệu và điều chỉnh độ lợi cho các miền tần số

- *Modulation*: Điều chỉnh âm thanh lập dị

- *Noise Reduction*: Điều chỉnh giảm tiếng ồn

- *Reverb*: Điều chỉnh hiệu ứng dội âm

- *Time and Pitch*: Điều chỉnh tốc độ âm thanh

6- **Menu Window**: Cho phép hiển thị các thanh trạng thái trên giao diện của Adobe Audition CC

THỰC HÀNH

1- Thu âm.

- **Menu File/New/Audio File**:

+ Đặt tên File âm thanh

+ Tần số lấy mẫu (Samplerate): - 44.100Hz : Chất lượng CD

+ Định dạng kênh (Channels): - Stereo: Định dạng âm thanh nổi (hai kênh)

+ Mã hóa (Resolution): -16 bit cho nguồn âm thanh có tỉ số S/N khoảng 96B.

- + OK
- + Thử mức tín hiệu vào
- + Lấy mức tín hiệu đến (-6dB)
- + Thu 3 giây âm thanh nền trước khi thu nguồn âm thanh chính
- Lưu lại File âm thanh (File/Save; Save AS...)
- **Menu File/ New/Multitrack session:**
  - + Đặt tên (session name): Đặt tên cho Track âm thanh
  - + Nơi lưu trữ (Folder location): Đặt tên Folder và ổ chứa
  - + Tần số lấy mẫu (Samplerate): - 44.100Hz
  - + Định dạng kênh (Master): - Stereo: Định dạng âm thanh nổi (hai kênh)
  - + Mã hóa (Bit Depth): -16 bit cho nguồn âm thanh có tỉ số S/N khoảng 96B.

- + OK
- + Đặt tên Track: Track âm thanh 1
- + Volume: Điều chỉnh mức âm lượng
- + Stereo Balance
- + Default Stereo input: Lựa chọn đường vào
- + Master: Lựa chọn đường ra kiểm tra
- + Read: Đọc kiểm tra
- M (Mute): Làm câm (ngắt tiếng)
- S(Solo): Âm thanh mono
- R(Recorder): Cho phép ghi âm
- Lưu lại File âm thanh (File/Save; Save AS...)

2- Điều chỉnh mức biên độ tín hiệu

- Lựa chọn File âm thanh hoặc đoạn âm thanh cần chỉnh sửa
- Chọn Menu Effecth/Amplitude and Compression/Amplify
  - + Presets: Xác lập các trạng thái mức biên độ cài đặt sẵn
  - + Gain: Left, Right, Điều chỉnh độ lợi cho tín hiệu của các kênh trái phải

3- Điều chỉnh lọc nhiễu nền cho File âm thanh

- Mở file lựa chọn (File/Open/tên file), Lựa chọn đoạn âm thanh nền
  - Lấy mẫu đoạn âm thanh nền : Menu Effects/Noise Reduction/Capture Noise Print (Shift+P)
  - Lựa chọn cả File âm thanh cần điều chỉnh để lọc nhiễu nền
  - Menu Effects/Noise Reduction (Ctrl+Shift+P)
- Noise Reduction: Điều chỉnh độ giảm nhiễu nền của File âm thanh

4- Điều chỉnh độ dày chất lượng âm thanh

- Lựa chọn Effects Rack
- Lựa chọn Effects Rack/ Amplitude and Compression/Single Band Compressor
- Threshold: Ngưỡng (lựa chọn ở mức (-6 dB)) nếu để càng cao thì âm thanh càng dày hơn
- Ratio: Tỷ lệ (chọn mức 4)
- Output Gain: Độ lợi mức tín hiệu đầu ra đầu ra

5- Điều chỉnh giới hạn mức tín hiệu âm thanh

- Lựa chọn Effects Rack/ Amplitude and Compression/Hard Limiter
+ Maximum Ampli: Điều chỉnh giới hạn cực đại (lựa chọn -6dB)
+ Input Boos: Điều chỉnh mức tín hiệu đầu vào(+3dB)

6- Điều chỉnh âm sắc của File âm thanh

- Lựa chọn Effects Rack/Filter and EQ/Parametric EQ
- Lựa chọn các tham số
+ Dải tần số được điều chỉnh từ thấp đến cao (từ 16Hz đến 20kHz). Với âm thanh là lời nói ta nên lựa chọn một số tham số cần thiết để điều chỉnh
+ Chọn: L – Nút 2 – H (bỏ các nút 1, 3, 4, 5)
+ Điều chỉnh bằng cách kéo các điểm lên hoặc xuống...
+ Nút L chọn tham số 145 dB (chọn 7.7)
+ Nút 2 chọn 443 dB (chọn -0.2 dB)
+ Nút H chọn 3623 dB (chọn 8.7)

7- Loại tạp âm của môi trường

- Lựa chọn Effects Rack/ Noise Reduction /Adaptive Noise Reduction
- Điều chỉnh các tham số (Giữ nguyên bản gốc sau đó từ từ điều chỉnh)

8- Điều chỉnh hiệu ứng Trễ (Delay)

- Menu Effect/Delay and Echo/Delay
- Điều chỉnh các tham số
- Preset: Xác lập trạng thái của hiệu ứng trễ đã cài đặt sẵn
- Left Channel, Righth Channel: Xác lập các tham số trễ cho kênh trái, kênh phải

9- Điều chỉnh hiệu ứng vang (Echo)

- Menu Effect/Delay and Echo/Echo
- Preset: Xác lập trạng thái của hiệu ứng trễ đã cài đặt sẵn
- Left Channel, Righth Channel: Xác lập các tham số trễ cho kênh trái, kênh phải

10- Xuất File âm thanh

- Menu File/Export/Mixdown/Selected Clips

- + File Name: Đặt tên File âm thanh
- + Location: Nơi lưu trữ File âm thanh
- + Format: Đặt định dạng cho File âm thanh
- + OK

Chuyên đề 2: PHƯƠNG PHÁP VIẾT TIN BÀI

A. Tin báo chí

I. Một số kiến thức chung về tin báo chí

1. Khái niệm tin báo chí

Tin là một trong những thể loại thuộc nhóm thông tấn báo chí, trong đó có thông báo, phản ánh, bình luận có mức độ ngắn gọn chính xác và nhanh chóng nhất về sự kiện, vấn đề, con người, có ý nghĩa chính trị xã hội nhất định.

2. Đặc điểm của tin báo chí

*** Nội dung**

- Tin phải đề cập đến sự kiện mới, ngắn gọn, súc tích, nhanh chóng, có nghĩa chính trị xã hội nhất định.

- Tin phải trả lời đầy đủ các câu hỏi: Ai, Cái gì, ở đâu, Khi nào, Tại sao, Như thế nào?...

- Sự kiện- đối tượng phản ánh của tin

Đối tượng của tin báo chí là các sự kiện thời sự cấp bách

* Về mặt thời gian: sự kiện cấp bách phải mới xảy ra, đang xảy ra, sắp xảy ra, mới phát hiện được

* Về thời điểm: Sự kiện cấp bách thường được tập trung phản ánh vào hai thời điểm bắt đầu và kết thúc hoặc thời điểm nổi bật nhất, tiêu biểu nhất trong quá trình vận động của sự kiện

*** Hình thức**

- Ngắn gọn, cô đúc, súc tích, có tính thời sự cao

- Kết cấu đơn giản, thực dụng, linh hoạt, chủ động tùy thuộc vào giá trị của sự kiện hay ý đồ của tòa soạn hoặc người viết.

- Quan hệ giữa các câu, các đoạn trong tin bị chi phối bởi mức độ tầm quan trọng của các chi tiết thông tin

- Ngôn ngữ của tin là ngôn ngữ sự kiện, trực tiếp, ngắn, dễ hiểu

3. Vị trí, vai trò của tin

- Đối với các cơ quan báo chí:

- Đối với công chúng:

- Là thể loại xung kích của báo chí:

- Ra đời sớm nhất, chiếm dung lượng nhiều nhất trên báo chí:

4. Các dạng thức tin trên báo chí

- Có nhiều cách phân chia khác nhau dựa vào những tiêu chí khác nhau, phức tạp và đến nay trên thế giới cũng như ở Việt Nam chưa có sự phân chia một cách thống nhất

- Giới thiệu một số loại tin thường sử dụng phổ biến trên báo chí hiện nay:

+ *Tin vắn:*

Là dạng tin thông báo, phản ánh một cách ngắn gọn, vắn tắt nhất về sự việc, sự kiện, nhân vật xảy ra hàng ngày trong đời sống xã hội

Dung lượng tin vắn ngắn nhất so với các thể loại báo chí và các dạng tin khác (từ 60 đến 100 chữ)

Tin vắn thường không có tít, không có lời bình (tùy theo cách trình bày).
nếu tin vắn đứng độc lập thì phải có tít

+ *Tin ngắn*

Là dạng tin có thành phần kết cấu tương đối đầy đủ trong đó chủ yếu phản ánh những thông điệp đặc trưng về nội dung, hình thức của bản thân sự kiện thời sự.

Tin ngắn có các đặc điểm sau:

- ND của tin ngắn là các thông điệp quan trọng về quy mô, tính chất, nguyên nhân và ý nghĩa của sự kiện thời sự, giúp công chúng có những hình dung tương đối đầy đủ về diện mạo của sự kiện thời sự, hiểu về SK
- Tin ngắn có đầy đủ các thành phần như tít, thân... và có kết cấu phong phú, đa dạng

Tin ngắn được sử dụng trong những trường hợp sau:

- TT sự kiện có ý nghĩa quan trọng, do điều kiện khách quan nên nhà báo chưa thể nhận thức sâu sắc về nó nhưng đã có khả năng quan sát, nhận biết các chi tiết, các trạng thái, phản ánh được diện mạo, quy mô và ý nghĩa của nó.
- Cần thông tin liên tục về SK có ý nghĩa đối với XH trọng đại mà CC cần có những thông tin về từng diễn biến, bước đi, từng chi tiết mới...
- SK không thuộc dòng thời sự chủ lưu nhưng CC có nhu cầu biết

+ *Tin bình*

Là dạng tin phản ánh sự kiện thời sự quan trọng, chưa đến mức bình luận, nhưng người đưa tin cần thể hiện thái độ, quan điểm để định hướng dư luận xã hội

Tuy là tin bình nhưng yếu tố tin là chính. Quan điểm, thái độ của nhà báo chỉ thể hiện ở mức độ nhẹ nhàng nhất định

+ *Tin dự báo*

Là dạng tin để dự kiến, dự đoán các sự kiện tiêu biểu sẽ xảy ra trong hiện tại và tương lai

Đây là dạng tin được sử dụng phổ biến hiện nay bởi tạo được sự chủ động cho công chúng trong quá trình tiếp nhận

Do là tin dự báo nên tính chính xác chỉ mang tính tương đối, số lượng sự kiện từ 3 trở lên, được thiết kế theo cách riêng

+ *Tin tổng hợp*

Là dạng tin tóm tắt, tái hiện, hệ thống lại những sự kiện quan trọng, tiêu biểu về các lĩnh vực của đời sống xã hội đã và đang xảy ra trong những không gian và thời gian nhất định.

Dạng tin này được sử dụng rộng rãi vì nó đáp ứng yêu cầu khách quan của công chúng về thông tin., tiết kiệm được thời gian, có thông tin đầy đủ

+ *Chùm tin*

Là dạng tin gồm một số tin điễm lại, hệ thống lại những sự kiện tiêu biểu có chung chủ đề thống nhất trong một thời gian và không gian nhất định

Dạng tin này có ý nghĩa tuyên truyền, cổ động, gây ấn tượng mạnh và tập trung sự chú ý của dư luận về một chủ đề nhất định.

+ *Tin tường thuật*

Là dạng tin phản ánh những sự kiện quan trọng, tiêu biểu, thu hút sự chú ý của dư luận xã hội.

Tin TT bám sát trật tự , trình tự diễn biến có thật của sự kiện trong khi thông tin. Tin TT có dung lượng ngắn, chủ yếu thuật lại, kể lại những nét tiêu biểu, khái quát về sự kiện.

+ *Tin ảnh*

Là dạng tin có kèm theo ảnh với tư cách là yếu tố cấu thành tin để minh họa, tăng độ tin cậy, chân thực và thuyết phục cho tin. Tin giữ vai trò chủ đạo, ảnh có tính phụ họa. Tin và ảnh phải gắn bó, liên quan đến nhau, tôn giá trị cho nhau.

+ *Ảnh tin*

Là ảnh có kèm thêm chú thích như một tin. ảnh giữ vai trò chủ đạo, tin (chú thích) có tính phụ họa. ảnh và tin phải có liên quan đến nhau, bổ sung thông tin cho nhau

Ảnh có thể đơn ảnh (một ảnh + một chú thích) hoặc chùm ảnh (3 ảnh trở lên) hoặc một seri ảnh (5-10 ảnh) có một chủ đề nhất định

Như vậy, tin ảnh và ảnh tin là hai dạng có liên quan mật thiết với nhau nhưng mức độ và cách thức thể hiện khác nhau

+ *Tin công báo*

Phản ánh những hoạt động của cơ quan Đảng, Nhà nước, Chính phủ, Quốc Hội, các Nghị thức của Đảng, Nhà nước, công bố Hiến pháp, pháp lệnh, chỉ thị của các cấp có thẩm quyền, điện mừng hoặc chia buồn của các nguyên thủ, các chuyến thăm chính thức

- **Nhận xét chung về các dạng tin:**

- Các dạng tin thể hiện sự phong phú, đa dạng, sáng tạo trong cách thể hiện sự kiện, vấn đề, nhân vật trên các loại hình báo chí
- Các dạng tin có mối liên hệ mật thiết với nhau
- Mức độ sử dụng các dạng tin trên các loại hình báo chí không đều nhau
- Các dạng tin dự báo, tin tổng hợp và chùm tin nên sử dụng dạng tin văn để thể hiện (tin trong tin)
- Các dạng tin vẫn tiếp tục đổi mới, phát triển và sẽ xuất hiện những dạng tin mới trong hoạt động thực tiễn sôi động và sáng tạo của báo chí

II. Mô thức viết tin

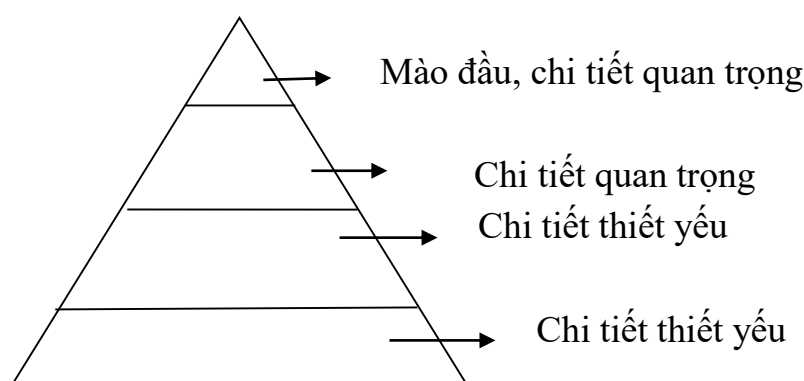
1. Mô thức tam giác xuôi

Cách viết như sau:

Mào đầu tin có thể sử dụng một từ, một hình ảnh, một câu gây ấn tượng, gợi tính tò mò cho người đọc, sau đó tăng dần mức độ quan trọng, hấp dẫn ở thân tin và sức nặng nhất, hay nhất, quan trọng nhất đưa xuống phần kết luận của tin.

Đây là cách viết theo lối câu như ở phần mở đầu để dẫn người xem đọc hết tin.

Mô hình cấu trúc này như sau:

Đây là cấu trúc trung tính vì các loại hình báo chí đều sử dụng, tuy nhiên báo in vẫn dùng phổ biến hơn. Cấu trúc này có ưu điểm do sự hấp dẫn ngày càng tăng ở cuối tin nên người đọc có thể đọc những dòng cuối là có thể nắm được thông tin chính. Hạn chế là nhàm chán, buồn tẻ nếu lạm dụng nhiều cấu trúc này.

2. Mô thức tam giác ngược

Mô hình này thực chất là sự đảo ngược của mô hình thứ nhất, được biểu hiện dưới dạng một hình tháp ngược.

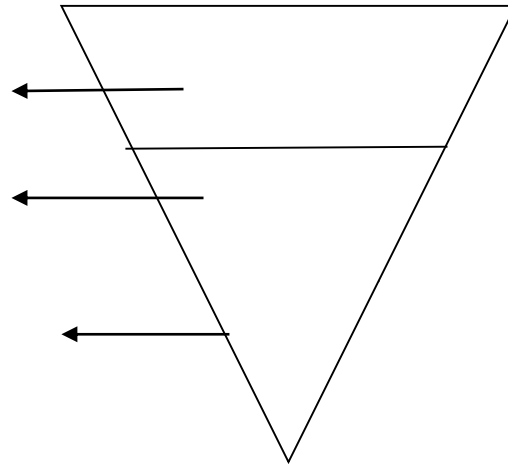
Theo cấu trúc này thì những chi tiết, dữ liệu quan trọng nhất, có giá trị nhất tức là hạt nhân của tin sẽ đưa lên đầu tiên, sau đó giảm dần giá trị của sự kiện ở phần thân tin và cuối tin thường là những yếu tố phụ hoặc giải thích

Mô hình:

Chi tiết thiết yếu hấp dẫn nhất ←

Chi tiết thiết yếu ←

Chi tiết quan trọng ←

Đây là cấu trúc hiện đại, được sử dụng rộng rãi trên tất cả các loại hình báo chí, đặc biệt là phát thanh- truyền hình

Ưu điểm: Người viết hình thành tin nhanh, người đọc biết được nhiều thông tin, tiết kiệm thời gian vì chỉ cần đọc lướt phần đầu tin.

Người biên tập có thể cắt bỏ phần sau mà không ảnh hưởng đến nội dung tin, tiết kiệm đất...

Hạn chế: Thông tin quan trọng nhất thường bị lặp lại nhiều lần trong tin

Quy tắc viết:

- Viết ngay điều quan trọng nhất và hấp dẫn nhất
- Viết tin đơn giản, cụ thể, nêu bật được sự việc, sự kiện
- Không quá 3-5 dòng, trong đó phải trả lời được 4 câu hỏi

3. Mô thức hình chữ nhật

Đây là cấu trúc mà các chi tiết của tin được sắp xếp ngang hàng nhau. Mỗi chi tiết có một lượng thông tin, không có chi tiết nào nổi trội hoặc không có giá trị thông tin. Các chi tiết tương đối bình đẳng, độc lập để làm nổi bật sự kiện

Ngôn ngữ thể hiện thường là ngôn ngữ kể, trần thuật nên có thể triển khai sự kiện có chiều sâu theo ý đồ của người viết. Tuy nhiên cấu trúc này cho cảm giác đơn điệu, nhàm chán do ngôn ngữ thể hiện đều đều.

Cấu trúc này chủ yếu sử dụng cho báo in

Mô hình như sau:

Mào đầu
Chi tiết thiết yếu, quan trọng
Chi tiết thiết yếu, quan trọng
Chi tiết thiết yếu, quan trọng

4. Mô thức kể chuyện

Thường được dùng trong các tác phẩm tin có dung lượng tương đối lớn. Trật tự các chi tiết được sắp xếp theo lôgic vận động của câu chuyện về sự kiện, hiện tượng. nhà báo có thể tự mình hình thành trật tự theo ý đồ kể chuyện để tạo ra kịch tính, lôi cuốn sự chú ý của người đọc, tăng hiệu quả thông tin, tác động

Mô hình:

Mở đầu:	Giới thiệu sự kiện
Thân tin:	Chi tiết thông tin 1 Chi tiết thông tin 2 Chi tiết thông tin ...n
Kết:	Các chi tiết thông tin về bối cảnh của sự kiện

Số chi tiết thông tin không cố định mà phụ thuộc vào tính chất, quy mô của sự kiện và điều kiện, mục đích của người viết

Tin kết cấu kể chuyện thường được sử dụng trong các sự kiện có cốt truyện, có vụ việc như các vụ án, chuyến viếng thăm, thi đấu thể thao...

III. Kỹ năng làm tin

1. Xác định đề tài

2. Khai thác tư liệu

- Các phương pháp (PP) khai thác tư liệu

+ Quan sát

- Ưu điểm: nhà báo được tận mắt chứng kiến sự kiện
- Nhược điểm: Kết quả quan sát phụ thuộc vào thời điểm quan sát của nhà báo, có thể ở thời điểm đó sự kiện chưa bộc lộ hết bản chất của sự kiện khách quan...
- Yêu cầu: quan sát kết hợp với tư duy, phân tích

+ Phỏng vấn

- Ưu điểm: Thông tin (TT) khách quan đối với công chúng do nguồn tin, người nắm giữ thông tin trực tiếp cung cấp
- Nhược điểm: Chất lượng TT phụ thuộc vào trình độ, khả năng, lợi ích, mục đích của người được phỏng vấn.

+ Nghiên cứu văn bản

- Ưu điểm: Có bằng chứng rõ ràng cụ thể làm căn cứ cho hoạt động tác nghiệp của nhà báo.
- Nhược điểm: văn bản có thể không chính xác phụ thuộc vào trình độ và ý đồ của người làm văn bản.

3. Thể hiện tác phẩm

3.1. Nguyên tắc viết tin:

+ Công thức: 5W + 1H, trong đó:

Who (Ai)

What (cái gì)

Where (Ở đâu)

When (Khi nào)

Why (Tại sao)

How (Như thế nào)

+ Vị trí của các yếu tố trên:

Ai	—————>	Thiết yếu
Cái gì	—————>	Thiết yếu
Ở đâu	—————>	Thiết yếu
Khi nào	—————>	Thiết yếu
Tại sao	—————>	Quan trọng
Thế nào	—————>	Quan trọng

+ **Cấu trúc tin**

1. Câu đầu tiên (câu mào đầu)
2. Câu thứ hai: bổ trợ cho câu mào đầu
3. Trích dẫn chính
4. Đoạn thiết yếu
5. Tóm tắt các nội dung
6. Các câu trích phụ
7. Liên hệ quá khứ, tương lai

3.2. Một số PP viết tin

1. Đầu đề

- Đầu đề đơn : là một câu hoàn chỉnh hoặc một số đơn vị ngôn ngữ dưới câu và -
Đầu đề phức là đầu đề gồm nhiều thành phần: đề chính và đề phụ

Việc sử dụng đầu đề ngắn hay dài phụ thuộc vào quy mô của sự kiện và mục đích của cơ quan báo chí

2. Mở đầu

- Mở đầu trực tiếp: bao gồm thông tin về tên gọi, chủ thể của sự kiện, thời gian, địa điểm, nguyên nhân xảy ra sự kiện

- Mở đầu đưa ngay số liệu vừa thể hiện quy mô, tính chất, vừa nói lên kết quả của sự kiện

- Mở đầu nghi thức: đưa tin về các sự kiện chính trị, ngoại giao chính thức, mở đầu bị chi phối bởi một vài yếu tố có tính nghi thức...

- Mở đầu điều kiện: Là mở đầu đưa các chi tiết TT về các điều kiện trong đó xảy ra sự kiện, thường là các thông tin khách quan hoặc chủ quan chi phối đến sự vận động, phát triển của sự kiện, kiểu nhân- quả
- Mở đầu giai thoại: bằng những TT có kịch tính tác động mạnh vào tâm lý người đọc, tạo sự tập trung chú ý, thường sử dụng các chi tiết thông tin mâu thuẫn, lạ hoặc đột xuất tạo ra những nghi ngờ, đặt câu hỏi thúc đẩy người đọc quan tâm tìm hiểu

3. Thân tin và phần kết của tin

- Thân tin có thể không phân biệt với các phần khác của tin
- Thân tin thường là các chi tiết thông tin về mọi mặt, các mối quan hệ khác nhau của sự kiện.

4. Viết tin lễ tân

- Khái niệm:

Sự kiện lễ tân là các sự kiện liên quan đến hoạt động của các nhà lãnh đạo, thường là sự kiện quan trọng, có chứa đựng giá trị thông tin (ngầm) nhưng thường không được khai thác đúng mức, các nhà báo thường quá coi trọng khai thác khía cạnh lễ tân, các nội dung mang tính xã giao, nghi lễ

- **Tính cấp thiết cải tiến tin lễ tân:** Xã hội phát triển, nhu cầu thông tin cao, thời gian tiếp nhận thông tin ít, trong khi tin lễ tân dài nhưng nghèo thông tin

- Phương hướng cải tiến:

Tin hóa tin lễ tân, coi sự kiện lễ tân cũng như sự kiện đáng đưa tin khác

Giảm bớt số lượng tin lễ tân, những sự kiện không quan trọng, không có thông tin.

Giảm đến mức tối đa phần nghi thức, nghi lễ, lược bớt tên người, chức vụ không cần thiết.

Đưa tin các hoạt động đối ngoại cần chú ý quan hệ hữu nghị, nhưng tin cũng phải có nội dung có giá trị thông tin cao.

Đối với các bản tin phát báo (Press release), các điện mừng, thư khen, nghị quyết, quyết định, chỉ thị, các văn bản pháp luật

Phân biệt các hoạt động đối ngoại với các hoạt động chỉ nhằm thông tin trong nước. Cùng một sự kiện, cách đưa tin để tuyên truyền đối nội và đối ngoại có khác nhau.

B. Viết bài

I. Thế nào là một bài phản ánh ?

1. Vị trí của bài phản ánh

- Bài phản ánh được đề cập tới ở đây không phải với tư cách là một thể loại báo chí. Đó là những dạng bài thông tin phản ánh đáp ứng các tiêu chí cơ bản

của một tác phẩm báo chí là: tính *xác thực*, tính *thời sự* và tính *định hướng trực tiếp*.

- Trong thực tiễn, bài phản ánh thường được dùng với nghĩa *để phân biệt với thể loại Tin* với ý nghĩa: *Bài thường có dung lượng lớn hơn Tin*.

- Bài phản ánh có thể bám sát để phản ánh cuộc sống đa dạng, bề bộn và phức tạp đang hàng ngày hàng giờ biến đổi. Tuy nhiên, do hình thức kết cấu và ngôn ngữ biến đổi linh hoạt, thậm chí pha tạp nên dạng bài này ít được sử dụng để phản ánh những sự kiện lớn hoặc những vấn đề đòi hỏi phải trình bày với một văn phong nghiêm túc, lý lẽ chặt chẽ và sự thẩm định sâu sắc.

- Trong thực tế, dạng Bài phản ánh chiếm một tỷ lệ lớn trên tất cả các loại hình báo chí - khoảng 70% trong tổng số các tác phẩm báo chí. Tuy nhiên, nó thường được dùng để thông tin, phản ánh về những vấn đề, sự kiện, nhân vật, hoàn cảnh, tình huống... ở cấp độ trung bình, vừa phải.

2. Đặc điểm của bài phản ánh

- Một đặc điểm cơ bản của tác phẩm báo chí là phản ánh đời sống thông qua những câu hỏi cơ bản (**6W + H**). Đó là những câu hỏi làm sáng tỏ sự kiện từ những góc độ khác nhau.

- Nhìn chung, một Bài phản ánh phải đáp ứng được những yêu cầu về nội dung và hình thức sau đây:

3. Về nội dung

- Nội dung của Bài phản ánh phải đảm bảo được những yêu cầu về tính *thời sự*, tính *xác thực* và tính *định hướng trực tiếp* của những thông tin mà nó phản ánh.

+ *Yêu cầu về tính thời sự* đòi hỏi một Bài phản ánh phải thông tin kịp thời về những cái mới. Đó là những sự việc, sự kiện, con người, hoàn cảnh, tình huống... vừa mới xảy ra, đang xảy ra, chắc chắn sẽ xảy ra. Nó có nhiệm vụ cung cấp cho công chúng thông tin về những sự thật nóng bỏng của đời sống.

+ *Yêu cầu về tính xác thực* đòi hỏi Bài phản ánh phải phản ánh sự thật một cách chính xác, có địa điểm, có nhân chứng và thời gian, không gian cụ thể. Tuyệt đối không được bịa đặt hoặc thêm bớt một cách tùy tiện trong quá trình thông tin về sự thật.

+ *Yêu cầu về tính định hướng trực tiếp* đòi hỏi tác giả phải thể hiện một thái độ và lập trường rõ ràng trong bài viết. Lập trường này dựa trên cơ sở là luật pháp, đạo đức, truyền thống... của cộng đồng.

4. Về hình thức

- Hình thức của một Bài phản ánh có những đặc điểm chung sau đây:

+ *Một là sự ngắn gọn*: Tuy chúng ta không thể đưa ra một cái khung cố định nào đó cho một bài phản ánh, nhưng một tác phẩm trung bình thuộc dạng này chỉ dao động trong khoảng từ vài ba trăm đến dưới khoảng năm, sáu trăm chữ.

+ *Hai là kết cấu gắn liền với sự thật*: mỗi Bài phản ánh - căn cứ vào *tính chất, mức độ, tầm quan trọng của sự thật* và căn cứ vào *ý đồ phản ánh* của tác giả để hình thành một kết cấu riêng, một dáng vẻ riêng.

+ *Ba là ngôn ngữ gần với đời sống*: So với tác phẩm văn học, ngôn ngữ của tác phẩm báo chí nhìn chung là đơn giản, chính xác, ngắn gọn. Tuy nhiên, cũng giống như một số thể loại báo chí như Phóng sự, Ký chân dung...

- Tóm lại, có thể coi *sự xác thực và tính thời sự của nội dung cùng với sự mềm dẻo sinh động của hình thức* là những đặc điểm chung của Bài phản ánh.

II. Các dạng bài phản ánh

1. Bài phản ánh sự kiện, sự việc

- Trong dạng bài này, các sự việc, sự kiện làm nên nội dung chủ yếu của tác phẩm. Trong đó, những câu hỏi như: *Chuyện đã xảy ra"? Xảy ra như thế nào?, Vì sao nó xảy ra?, Diễn biến và hậu quả?* v.v... thường được trả lời một cách đầy đủ (tuy không phải lúc nào cũng tuân theo một trình tự ổn định như thế).

- Cần chú ý rằng sự kiện, sự việc gồm hai loại: *tích cực và tiêu cực*: Sự kiện, sự việc tích cực thể hiện xu hướng *vận động phát triển tích cực* của đời sống. Sự kiện, sự việc tiêu cực thì trái lại. Bài phản ánh có thể tiếp cận với cả hai loại sự kiện nêu trên và căn cứ vào tính chất của sự kiện đó để có hình thức thể hiện hợp lý.

2. Bài phản ánh về quang cảnh, hiện trạng:

- Trong bài phản ánh này, tác giả không có những *đề xuất, kiến nghị* hay nêu ra những *giải pháp* nhưng việc trình bày một cách sống động về *quang cảnh, hiện trạng* có thể gợi ra những suy nghĩ sâu xa cho người đọc... Mục đích của dạng bài này là nhằm giúp người đọc hình dung một cách sinh động về sự thật để từ đó họ tự rút ra được những kết luận cần thiết...

3. Bài phản ánh về người thật, việc thật

- So với các thể loại có ưu thế trong việc phản ánh về con người như Ký chân dung, Phóng sự chân dung và Phỏng vấn chân dung, dạng Bài phản ánh về người thật, việc thật thường chỉ dừng lại ở cấp độ thấp hơn. Nhìn trên tổng thể, trong những tác phẩm thuộc dạng bài này, chân dung con người hiện lên không thật rõ nét và cấp độ điển hình của nó cũng có phần đa dạng hơn. Tuy nhiên, nếu so với dạng bài Người tốt – việc tốt, dạng bài này thường có dung lượng lớn hơn và có thể phản ánh cả hai loại chân dung tiêu biểu cho hai thái cực: *tốt và xấu*.

- Dạng bài này thường có kết cấu không ổn định. Trong đó, tác giả cũng có thể xuất hiện trực tiếp với những suy nghĩ, những kiến nghị, giải pháp nhưng chưa đạt tới bản sắc như một *nhân vật trần thuật* (như trong các thể loại Phóng sự chân dung hay Ký chân dung).

4. Kỹ năng viết bài phản ánh

Khi đọc một bài phản ánh, người đọc thường đánh giá nó qua mấy câu hỏi sau đây

+ *Bài viết này có phản ánh đúng sự thật không ?*

+ *Sự thật đó có đáp ứng được yêu cầu tuyên truyền thời sự không ?*

+ *Nội dung bài viết có logic không?*

+ *Hình thức thể hiện (kết cấu, ngôn ngữ, văn phong) có tốt không? v.v...*

Những đòi hỏi đó cho thấy khi viết một bài phản ánh, người viết phải chú ý đến một số thao tác cơ bản sau đây:

4.1. Lựa chọn đúng vấn đề, sự kiện

- Việc phản ánh đúng sự thật vẫn chưa đủ. Điều còn quan trọng hơn là *sự thật đó phải thể hiện đúng sự vận động đích thực của cuộc sống*. Cần phải biết loại bỏ những sự thật chỉ mang tính chất ngẫu nhiên, đơn lẻ, đột xuất...

- Để làm được như vậy, ngoài một quan niệm sống đúng đắn, người viết còn phải có khả năng quan sát và suy nghĩ một cách tinh táo .

- Những người viết có kinh nghiệm thường chỉ viết về những điều mà chính anh ta tin tưởng. Khi cần, họ có thể tham khảo thêm ý kiến thẩm định của những người xung quanh. *Nếu tác giả không tin vào những điều mà anh ta viết, anh ta cũng sẽ không thể thuyết phục người đọc tin tưởng.*

- Trước khi bắt đầu viết, tác giả nên tự hỏi: Liệu rằng những điều được thông tin, phản ánh trong bài viết có đáp ứng được yêu cầu tuyên truyền thời sự không? Liệu độc giả có quan tâm đến sự kiện, vấn đề, con người, tình huống... mà bài viết mang tới cho họ không?.

4.2. Lựa chọn cách thể hiện thích hợp

- Khi đứng trước một sự kiện hay vấn đề nào đó, cần phải hình thành được *ấn tượng* về nó và *chỉ nên viết khi ấn tượng đã trở nên sâu đậm*. Phải nắm lấy những ấn tượng vì chính ấn tượng đó sẽ giúp tác giả lựa chọn cách thể hiện thích hợp nhất.

- Cố gắng tìm ra được một *góc tiếp cận hợp lý* nhất đối với sự thật trong bài viết. Một góc tiếp cận đúng đắn là dấu hiệu chắc chắn của một bài viết thành công .

- Cần đặc biệt chú ý đến *bối cảnh điển hình* của sự thật trong tác phẩm. Bất cứ con người, sự việc, sự kiện hay một quang cảnh, hiện trạng nào đó bao giờ

cũng có những bối cảnh của nó. Người viết phải biết phản ánh những chi tiết chủ yếu nhất trên nền của bối cảnh điển hình đó.

Các cách thể hiện một bài phản ánh

- Bài phản ánh có thể có nhiều hình hài, nhiều dáng vẻ khác nhau. Tuy nhiên, trong một chừng mực nào đó, chúng ta vẫn có thể xác định được một số *cách thể hiện* chủ yếu của nó. Nhìn chung có *ba cách thể hiện* bài phản ánh.

+ *Một là* theo trục thời gian *từ quá khứ đến hiện tại*: Đây là cách thể hiện truyền thống. Ưu điểm của nó là công chúng dễ hiểu, dễ theo dõi. Tuy nhiên, nhược điểm cơ bản của nó là dễ bị nhàm chán vì những cái quan trọng, hấp dẫn nhất có thể lại không nằm ở đầu bài.

+ *Hai là* bắt đầu từ hiện tại, sau đó quay lại quá khứ theo kiểu *một cuốn phim chiếu ngược* (đây là cách thể hiện thường gặp trong các tác phẩm báo chí nói chung. Ưu điểm cơ bản của cách này là có thể đưa ngay kết quả hoặc những chi tiết quan trọng lên đầu bài viết, tạo ra sự hấp dẫn đối công chúng. Tuy nhiên, do trật tự thời gian bị đảo ngược nên nếu người viết không vững tay, bài viết có thể trở nên khó hiểu...)

+ *Ba là* kết hợp cả hai cách nêu trên theo lối kết cấu: *hiện tại - quá khứ - hiện tại* (đây là lối thể hiện thường gặp nhất của các dạng Bài phản ánh trên báo chí hiện nay. Do đã kết hợp được những ưu điểm của cả hai dạng kết cấu trước, những bài viết theo cách này thường hấp dẫn, chặt chẽ).

Chú ý: Không có một quy định cụ thể nào cho các dạng bài báo. Nguyên tắc chủ yếu ở đây là *nội dung nào, hình thức ấy*. Cách tốt nhất là *để cho mạch viết tự nó tìm đường đi*. Không nên ép buộc và đừng cố gắng lên giọng nếu điều đó không cần thiết.

- Lối viết với *văn phong đơn giản, trực tiếp, ngôn ngữ dân dị, dễ hiểu, gần gũi với ngôn ngữ của đời sống hàng ngày* là sự lựa chọn đúng đắn nhất đối với tác phẩm báo chí và những dạng Bài phản ánh nói riêng.

+ Cần chú ý là một bài phản ánh đăng trên tạp chí và trên trang thông tin nên có dung lượng khoảng từ 700 đến 1.000 chữ. Mỗi bài viết nên có ít nhất là một tấm ảnh minh họa. Các tấm ảnh phải đáp ứng được những yêu cầu về bố cục, ánh sáng, góc độ... và phải bổ sung thông tin cho bài viết.

C: Kết cấu chương trình phát thanh

1. Một số khái niệm

1.1. Khái niệm về chương trình phát thanh.

“Chương trình phát thanh được hiểu như một kênh truyền thông, một loại hình báo chí điện tử hiện đại mà đặc trưng cơ bản của nó là dùng thế giới âm thanh phong phú sinh động (lời nói, tiếng động, âm nhạc) để truyền tải thông điệp nhờ sử dụng kỹ

thuật sóng điện từ và hệ thống truyền thanh, tác động vào thính giác của công chúng”. Theo nguồn Báo phát thanh- NXB VHTT, 2002.

1.2. Khái niệm về kết cấu chương trình phát thanh

“Kết cấu chương trình phát thanh là sự sắp xếp hợp lý các tin, bài, băng tư liệu, âm nhạc trong một thời lượng nhất định, được mở đầu bằng nhạc hiệu và kết thúc bằng lời chào tạm biệt nhằm đáp ứng yêu cầu tuyên truyền của cơ quan báo phát thanh, đồng thời mang lại hiệu quả cao nhất đối với người nghe”. **Trích nguồn báo phát thanh - Học viện báo chí tuyên truyền.**

Có thể nói, kết cấu của một chương trình phát thanh hiện đại có hiệu quả là sự liên kết, sắp xếp hợp lý tin bài, băng tư liệu, âm nhạc nhằm đáp ứng yêu cầu tuyên truyền của cơ quan báo phát thanh, đồng thời mang lại hiệu quả cao nhất đối với người nghe.

1.3. Kết cấu một số chương trình phát thanh

1.3.1. Chương trình thời sự tổng hợp (thời lượng 30 phút)

- *Nhạc hiệu + Lời xướng.*

- *Giới thiệu nội dung chính:* Nội dung chính được giới thiệu ở phần đầu chương trình, thường là những tin nổi bật, gây cuốn hút người nghe, tạo cảm giác tò mò để người nghe không thể rời khỏi chiếc radio.

-*Phần tin trong nước:* Thường là những tin tức nóng hổi về cuộc sống hay những cuộc viếng thăm của nguyên thủ quốc gia. Thường thì giữa các mục trong phần tin trong nước thường có nhạc xen giữa tạo cảm giác dễ chịu

- *Nhạc cắt*

-*Phần tin quốc tế:* sẽ được nối tiếp ngay sau phần tin trong nước, cung cấp cho thính giả những thông tin về các vấn đề nổi bật đang diễn ra trên thế giới.

- *Bài, phóng sự:* Trong chương trình thời sự, phần bài chiếm vai trò rất quan trọng, ngoài việc thông tin về tình hình kinh tế - chính trị - văn hóa như trong phần tin thì phần bài còn đi sâu vào phản ánh những vấn đề đang gây sự chú ý, những vấn đề gây bức xúc cho công chúng.

Có thể sử dụng nhiều thể loại khác nhau trong phần bài như: phóng sự, phỏng vấn, điều tra, phản ánh...

- *Thể thao:* là những tin tức về lĩnh vực thể thao trong và ngoài nước.

- *Dự báo thời tiết:* trong chương trình thời sự tổng hợp, sau khi chuẩn bị kết thúc chương trình là phần dự báo thời tiết.

* *Đánh giá:* Trong chương trình thời sự tổng hợp, việc sử dụng nhạc xen, nhạc cắt nhằm tạo cảm giác thư giãn cho người nghe, góp phần mang lại hiệu quả thông tin.

Trong chương trình của đài tiếng nói Việt Nam đã sử dụng hợp lý âm nhạc, tiếng động, lời nói.

Nhạc hiệu + lời xướng: 50''

Giới thiệu và tóm tắt chương trình có nhạc nền: 55''

- Bản tin:

Tin trong nước

Nhạc xen 5 giây

Tin Quốc tế

Tin thể thao

Nhạc cắt 10’’

Nhạc xen 5’’

Dự báo thời tiết

Lời chào tạm biệt

1.3.2. Chương trình phát thanh chuyên đề

Chương trình phát thanh chuyên đề là chương trình phát thanh chỉ xoay quanh một chủ đề cụ thể, có thể thuộc nhiều lĩnh vực văn hóa – xã hội, an ninh – quốc phòng. Chương trình chuyên đề đi sâu vào giải quyết các vấn đề, các mặt của đời sống. Trên đài TNVN có một số chương trình chuyên đề về: Quân đội nhân dân, phụ nữ, thanh niên, sức khỏe với đời sống... Thời lượng cho mỗi chương trình chuyên đề thường là 30 phút đối với đài trung ương và 15 phút đối với đài địa phương. Kết cấu của chương trình chuyên đề khá đa dạng, một số chuyên đề có kết cấu như sau.

- Nhạc chương trình
- Lời giới thiệu
- Phần tin chuyên đề
- Bài chuyên đề
- Diễn đàn hoặc phỏng vấn
- Mẫu chuyện hoặc tiểu phẩm

Trong chương trình chuyên đề giữa các phần có sự liên kết, móc xích với nhau, bổ sung cho nhau. Toàn bộ chương trình là một tác phẩm có sự đầu tư lớn về công sức, thương xoáy rất sâu về vấn đề ở phạm vi đề tài khá hẹp, nhưng chiều sâu và mức độ liên hệ vấn đề lại rộng, chẳng những cung cấp thông tin mà còn phân tích, lý giải sâu sắc cội nguồn của những thông tin

1.4. Vai trò, nhiệm vụ kết cấu chương trình phát thanh

Kết cấu chương trình phát thanh có nhiệm vụ làm cho một chương trình phát thanh trước khi phát sóng có được sự sắp xếp các tin bài một cách có hiệu quả hơn, nhìn vào kết cấu chương trình phát thanh mà người ta có thể biết được chương trình phát thanh này có “ chuyên nghiệp” hay không. Từ đó có thể đánh giá được năng lực chuyên môn của người lãnh đạo, người biên tập khi nhìn vào kết cấu một chương trình phát thanh đã đang và chuẩn bị phát sóng, về cách sắp xếp các tin bài, các loại nhạc trong chương trình có hợp lý hay không, để từ đó có thể làm nên một chương trình phát thanh hoàn chỉnh.

CHUYÊN ĐỀ 3: KỸ THUẬT THU ÂM, DỰNG ÂM

Trong quá trình sản xuất các chương trình phát thanh chúng ta phải vận dụng những kỹ thuật cơ bản (Thu âm, Pha âm, Dựng âm) để thu lại các nguồn tín hiệu, hoà âm các nguồn âm theo yêu cầu của chương trình và dựng các nguồn âm đó thành một chương trình phát thanh hoàn chỉnh.

Thu âm là việc chúng ta sẽ sử dụng những trang thiết bị để thu lại và lưu giữ các nguồn âm thanh như lời nói, âm nhạc, tiếng động... phục vụ cho chương trình. Thông thường chúng ta sử dụng hai phương pháp thu âm chính đó là: Thu âm trong phòng thu và thu âm lưu động

3.1. KỸ THUẬT THU ÂM LƯU ĐỘNG.

3.1.1. Khái Niệm.

Việc sản xuất các chương trình âm thanh cho phát thanh, truyền hình, sản xuất băng & đĩa... có xu thế thực hiện tại nơi biểu diễn công cộng như các phòng hoà nhạc, nhà hát, cung văn hoá, phòng hội họp, nhà máy công xưởng,... và cả sân khấu ngoài trời, thu thanh tất cả các thể loại chương trình như âm nhạc, ca kịch, văn nghệ tổng hợp, phóng sự và cả tiếng động tự nhiên... Đặc điểm của công nghệ thu thanh này là thu âm thanh các *chương trình sống*, chứa đựng nhiều tiếng *trung thực, tự nhiên* và đương nhiên cũng dễ bị *tạp âm, can nhiễu* do môi trường xung quanh, nhưng lại có một *quang cảnh âm thanh* (còn gọi là không khí âm thanh) mà trong Studio không bao giờ có được. (Ví dụ một chương trình hoà nhạc với sự có mặt của khán giả và tác động của họ tới nghệ sĩ biểu diễn. (chính sự giao cảm hai chiều này tạo cho nghệ sĩ biểu diễn nhiều cảm hứng và do đó biểu diễn hay hơn), bản thân người nghe dù ở vị trí nào cũng thấy như mình đang tham dự trực tiếp vào chương trình vậy.

Các buổi tường thuật trực tiếp, các chương trình phóng sự truyền thanh,... cũng phải nhờ thu thanh lưu động mới giải quyết được những vấn đề âm thanh thực.

3.1.2. Một số phương thức sản xuất chương trình ngoài Studio.

a. Những yếu tố ảnh hưởng nguồn âm khi thu

- Khi thực hiện thu âm trong các phòng mà những phòng đó không phải là các phòng thu chuyên dụng thì chúng ta phải chú ý những yếu tố sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến nguồn âm mà chúng ta cần thu đó là:

- Tiếng ồn (các nguồn âm thanh pha tạp) tác động từ ngoài vào: Những căn phòng mà ta thu âm không phải là những phòng thu âm chuyên dụng nên không có hệ thống cách âm. Thế mà trong cuộc sống thực tế âm thanh luôn sôi động, những nguồn tạp âm ở đây là những nguồn âm mà chúng ta không mong muốn, nó sẽ ảnh hưởng trực tiếp tới chất lượng âm thanh của chương trình của chúng ta, vì vậy để tránh những nguồn âm này thì trong quá trình chuẩn bị để thu âm phải tìm vị trí, địa

điểm thích hợp, tránh những nơi có nguồn âm pha tạp lớn, và trong quá trình thu âm nên đóng kín các cửa (cửa ra vào, cửa sổ...)

- Hiện tượng dội âm: Khi thu âm ở những phòng mà không có hệ thống hút âm thì âm thanh bị phản hồi là rất lớn (dội âm lớn.). Vì vậy trong quá trình thực hiện thu âm các nguồn âm đó chúng ta phải lưu ý để lựa chọn những phòng có nhiều đồ trang trí như: thảm, rèm, khăn trải bàn ...tránh những phòng có nhiều mặt phản xạ cứng và phẳng như: nền đá, nhựa cứng, tường bê tông...

- Tránh ngồi giữa phòng: Như chúng ta đã biết trong một căn phòng ở các vị trí khác nhau thì sẽ có hiện tượng dội âm khác nhau. ở giữa phòng thì hiện tượng tiếng dội âm sẽ là lớn nhất, do đó để chất lượng âm thanh tốt nhất tránh tiếng dội âm thì phải chọn vị trí thu âm phù hợp (Tránh ngồi giữa phòng).

- Chọn những phòng có kích thước phù hợp: thể tích của mỗi căn phòng khác nhau thì sự áp xuất của cùng một nguồn âm gây nên cũng khác nhau. Nếu một căn phòng quá rộng sẽ không đảm bảo mật độ năng lượng của nguồn âm (sẽ có nhiều tạp âm nền). Nếu một phòng quá nhỏ sẽ làm tăng mật độ năng lượng của âm thanh (sẽ gây nên hiện tượng rú lắc sen)

- Tắt các thiết bị gây ồn: Những thiết bị này là nguyên nhân gây nên những nguồn âm tạp nội tại ảnh hưởng đến nguồn âm chính, do vậy nên tắt các thiết bị gây ồn này - Không nên phòng vắn qua mặt bàn cứng: Khi âm thanh lan truyền trong môi trường truyền âm nếu vật cản sẽ có hiện tượng dội âm (với bề mặt của vật cản càng lớn, phẳng, cứng...) thì hiện tượng dội phản âm thanh càng nhiều, để tránh nguồn âm bị phản hồi khi thu âm thì không nên phòng vắn qua mặt bàn cứng.

* Tại những phòng có kích thước lớn (ở hội trường): Khi các nguồn âm tại những cuộc họp, hội nghị, buổi lễ ...) cần lưu ý một số phương pháp sau đây.

- Cách bố trí trang âm để tránh dội âm
- Mở cửa để tránh dội âm
- Khoảng cách Micro với nguồn âm
- Tránh thu âm từ loa phát.

* Tại các phòng hoà nhạc, các nhà hát có chương trình biểu diễn thường xuyên, nên đặt một phòng máy cố định để thu thanh (Phát thanh tường thuật tại chỗ). Phương pháp này đều được các nước áp dụng các cơ quan phát thanh đảm nhiệm chính việc bố trí Micro thu thanh rồi cung cấp tín hiệu cho các yêu cầu khác như truyền hình, ghi đĩa, phát lại âm thanh trong nhà hát (Trang âm),... tín hiệu âm thanh cần lưu giữ ghi lên băng nhiều đường tiếng, phần tín hiệu phát thanh trực tiếp đương nhiên phải được xử lý tại chỗ còn phần ghi âm vào máy nhiều đường sẽ được pha trộn, xử lý sau để có thể đạt chất lượng âm thanh cao nhất.

* Sử dụng hệ thống thiết bị được lắp trên xe lưu động (Mobile) để thu và truyền dẫn về trung tâm phát thanh thực hiện việc phát sóng trực tiếp, hoặc có thể phát trực tiếp lên vệ tinh.

b. Thu âm ngoài trời.

Đặc điểm của thu âm ngoài trời là không có tiếng dội âm hoặc tiếng dội âm nhỏ nhưng lại có nhiều tạp âm, tiếng ồn sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng của nguồn âm thanh mà chúng ta cần thu vì vậy khi thực hiện thu âm ngoài trời cần lưu ý.

- Chọn vị trí thu âm cách xa tiếng ồn lớn để tiếng ồn không ảnh hưởng hoặc ảnh hưởng ít vào nguồn âm chính mà chúng ta cần thu

- Chọn Micro búp hướng nhọn để thu âm nhằm tránh được những nguồn âm xung quanh hay tiếng gió ảnh hưởng vào nguồn âm

- Để Micro gần nguồn âm và trục của Microo chùng với trục của nguồn âm mà người nói để thu trực tiếp được nguồn âm cần thu

- Tiếng gió sẽ ảnh hưởng rất lớn đến nguồn âm nếu chúng ta không biết lựa chọn vị trí đứng và cầm Micro (Quay lưng về hướng gió thổi tới)

c. Các bước tiến hành thu âm.

- Kiểm tra trang thiết bị trước khi thu: Chúng ta phải kiểm tra Micro đã đúng chủng loại hay chưa, có bị chốt gió và lọc ồn chưa, chất lượng của Micro; Máy ghi âm, nguồn nuôi... ..hệ thống thông tin liên lạc giữa hiện trường – hiện trường; giữa hiện trường và trung tâm.. ..

- Lấy mức chuẩn: Điều chỉnh mức tín hiệu vào cho phù hợp với yêu cầu (nếu mức tín hiệu vào quá lớn thì tín hiệu sẽ bị méo khi được thu lên băng, đĩa.. nếu mức tín hiệu đưa vào quá nhỏ dẫn tới khó pha âm

- Thu thử: Khi thực hiện thu âm ngoài hiện trường do hệ thống trang thiết bị không cố định và một số yếu tố khách quan khác tác động đến vì vậy chúng ta phải thu thử sau đó kiểm tra lại tín hiệu của mình vừa thu nếu đạt chất lượng mới tiến hành thu thật.

- Thu thật: lưu chương trình lên băng, đĩa.. .. (trong quá trình thu âm phải luôn quan sát mức tín hiệu vào để điều chỉnh cho phù hợp)

d. Một số lưu ý khi thu thanh ngoài hiện trường.

Trước khi tiến hành cuộc phỏng vấn, ghi âm lu động, công việc chuẩn bị hết sức quan trọng. Hãy nhớ mang theo băng dính để định vị Micro bên cạnh những Micro khác và hãy ghi thử trước khi rời văn phòng. Tại nơi làm việc, phóng viên phải tiến hành kiểm tra lại các giắc cắm xem có tiếp xúc tốt không, các núm điều khiển xem đã đặt đúng vị trí cha, Micro, tai nghe có hoạt động tốt cha... tốt nhất là hãy ghi thử một lần nữa để biết chắc chắn không có gì trục trặc do đi đờng.

Máy ghi âm chuyên dụng thường có các đồng hồ chỉ mức âm lượng của tín hiệu đang ghi. Để đạt được chất lượng âm thanh tốt nhất, mức này không được quá thấp hoặc quá cao. Nếu tín hiệu quá thấp và khi phải nâng chúng lên để phát lại trong Studio thì âm thanh nền và tiếng ồn sẽ được nâng lên theo, kết quả là âm

thanh thu được chất lượng kém. Ngược lại nếu mức ghi quá cao thì âm thanh sẽ bị méo.

Không có chuẩn chung cho mọi trường hợp, nhưng chế độ tốt nhất là khi kim đồng hồ dao động trong khoảng cho phép càng lớn càng tốt. Kim đồng hồ có thể chạm tới vạch đỏ, nhưng không bao giờ để tín hiệu lớn tới mức kim đồng hồ chạm tới giới hạn tận cùng của vạch đỏ.

Trước khi thu phóng viên phải thử trước âm lượng của người hỏi và âm lượng của người trả lời. Khi phỏng vấn, phóng viên cần phải chú ý tốc độ thu băng, tốt nhất là nên thu ở tốc độ chậm (LOW). Khoảng cách giữa Micro và người trả lời phỏng vấn trong khoảng 20 ÷ 25cm và phải quay lưng lại hướng gió khi phỏng vấn tại hiện trường để tránh tiếng ù. Trong khi thu nên thường xuyên kiểm tra chất lượng thu bằng tai nghe để tránh âm thanh bị ảnh hưởng bởi các yếu tố ngoại cảnh như tiếng gió, tiếng động cơ quá lớn át cả tiếng phóng viên và tiếng của người được phỏng vấn.

Tuyệt đối không được đưa Micro cho người trả lời phỏng vấn cầm. Phóng viên phải cầm Micro để chủ động quyết định thời điểm kết thúc phỏng vấn. Khi kết thúc tin hoặc phóng sự, phóng viên đưa Micro về phía có tiếng động hiện trường để thu thêm 5 đến 10". Các động tác làm phải đúng kỹ thuật, không được làm quá nhanh hoặc đột ngột, cũng như quá chậm để đảm bảo thời gian. Kiểm tra lại đoạn băng vừa thu ngay tại chỗ để xem có phải thu lại không. Sau khi thu xong, Micro và tai nghe Micro và tai nghe phải tháo ra khỏi máy, xếp gọn vào túi bảo vệ.

Đối với phóng viên phát thanh, việc sử dụng Micro đúng cách lại không đơn giản như nhiều người lầm tưởng. Mỗi chiếc Micro là một cái tai, nhưng nó có ít khả năng phân biệt như tai người. Khi chúng ta nghe, tai của ta nghe rõ tất cả những gì mà một chiếc Micro nghe không được, nhưng não của ta lại lọc ra những âm thanh không liên quan đến vấn đề mà ta quan tâm. Nhưng với Micro thì không như vậy. Nó thu nhận mọi âm thanh kể cả tiếng gió thổi qua bề mặt của nó trong khi người phóng viên khó nhận ra điều đó. Do vậy hầu hết Micro sử dụng ngoài trời đều có vỏ bọc chắn gió. Những vỏ bọc chắn gió này tuy công kênh nhng không làm giảm đáng kể độ nhạy của Micro, do vậy không nên tháo ra.

e. Những điều các phóng viên cần lưu ý khi dùng Micro thu thanh ngoài hiện trường.

Không nên cầm phần dây Micro mà bao giờ cũng cầm vào thân của nó.

Không nên vỗ vào Micro để thử.

Không nên thổi vào Micro để kiểm tra.

Không nên kéo lê dây Micro, như vậy sẽ tạo ra những tiếng động vào máy thu.

Không nên để Micro va đập vào các vật xung quanh.

Không nên để dây Micro ở những chỗ dễ bị dẫm đạp lên.

Một điều không kém phần quan trọng là phần điện năng cấp cho máy hoạt động. Nếu nguồn điện yếu sẽ làm ảnh hưởng rất lớn tới chất lượng âm thanh.

f. Một số nguyên tắc khi thu âm lưu động để đảm bảo kết quả tốt.

Luôn Luôn đem theo thiết bị chống gió cho Micro.

Khi tới địa bàn cần tìm kiếm môi trường âm thanh, thử xem tiếng ở một số địa điểm mà ta có thể tiến hành ghi âm, mở Micro ở mỗi điểm đó và ghi thử.

Trước khi ghi âm ở trong môi trường kín có bề mặt phản xạ rần thì kiểm tra độ dội vang; nếu thấy âm vang nhiều thì phải mở hết các cửa sổ ra vào, đưa Micro vào sát miệng người nói.

Ghi thử trước khi bắt đầu thu chính thức.

Biện pháp tốt nhất để sửa chữa sự cân đối âm thanh trực tiếp và âm thanh gián tiếp là điều chỉnh khoảng cách.

Thu lời (diễn văn, đọc..) khoảng cách 15 ÷ 60 cm tùy theo mức âm thanh gián tiếp và loại Micro .

Thu lời hát khoảng cách nhỏ hơn 10 cm

Thu nhạc cụ: Kèn(15-60 cm), Ghi ta (9-20 cm), bộ gõ (15 – 30 cm)..

Thu một nhóm hai hoặc ba nhạc công: 1,5m ÷ 2m, nên dùng một Micro định hướng

Ghi một khoảng lặng từ 3 đến 5 giây trước và sau chương trình.

3.2. KỸ THUẬT THU ÂM TRONG PHÒNG BẮT ÂM.

Trong thực tế hiện nay đại đa số các chương trình phát thanh được thu trong các phòng bắt âm chuyên dụng, có thể khẳng định đây là nơi thu âm lý tưởng đối với các chương trình phát thanh. Tại đây chúng ta không cần phải quan tâm đến những nguồn tín hiệu nhiễu, những tiếng ồn tác động từ ngoài vào làm ảnh hưởng đến chất lượng của nguồn âm thanh cần thu đồng thời cũng tránh được hiện tượng dội phản của âm thanh, vì thế chúng ta có thể lựa chọn nhiều vị trí thích hợp để tiến hành thu âm, ngoài ra còn có thể sử dụng Micro có độ nhạy cao mà không quan ngại đến sự ảnh hưởng của gió và tạp âm bên ngoài. Khi thu âm các chương trình ca nhạc có thể dùng nhiều micro có đặc tính hướng khác nhau cho phù hợp với các loại nhạc cụ. Tuy nhiên khi thu âm trong phòng bắt âm cũng cần lưu ý tới tiếng ồn nội tại như: Quạt gió, thông hơi, điều hoà nhiệt độ, tiếng lật giấy, tiếng bước chân...

3.2.1. Các thao tác khi thu âm.

- *Kiểm tra trang thiết bị:* Như Micro, Bàn trộn, hệ thống thông tin liên lạc giữa hai phòng (phòng thu và phòng dựng), hệ thống ghi, đọc như đầu máy CD, VCD, DVD Tascam, Máy tính .....Ghi nhớ vị trí các đường nhập tín hiệu vào

- *Lấy mức chuẩn:* Lựa chọn và điều chỉnh các chiết áp của các kênh nhận tín hiệu vào sao cho mức tín hiệu được gửi vào các kênh của bàn trộn tối ưu nhất tránh trường hợp mức tín hiệu đưa vào quá lớn hoặc quá nhỏ, bởi vì nếu mức tín hiệu gửi vào quá nhỏ sẽ dẫn đến nguồn tạp âm nền của tín hiệu lớn nên rất khó điều chỉnh

pha âm, nếu mức tín hiệu gửi vào quá lớn sẽ làm cho âm thanh bị méo (méo biên độ).

Do âm thanh mà chúng ta thu được trong phòng bá âm là chuẩn hơn những âm thanh chúng ta cảm nhận được trong cuộc sống thường nhật vì thế khi nghe sẽ thấy nguồn âm thanh này hơi khô, để giải quyết vấn đề này chúng ta cần điều chỉnh các hiệu ứng để điều chỉnh âm thanh như trễ, vang, dội (DELAY, ECHO, VERB) ... làm cho nguồn âm mềm mại uyển chuyển hơn. Bên cạnh đó các chương trình thường đưa lần lượt các tín hiệu vào bàn trộn hoặc đưa đồng thời nhiều nguồn tín hiệu vào bàn trộn vì thế quá trình điều chỉnh bàn trộn gọi là áu trình **Pha âm**. (Mục pha âm sẽ nói ở phần sau)

- *Thao tác thu âm*: Thường sử dụng các thiết bị ghi âm băng tròn, băng vuông, băng DAT, phần mềm máy tính

- + Thu âm bằng băng từ
- + Thu âm bằng băng số (DAT)
- + Thu âm bằng máy tính

3.2.2. Đánh giá chất lượng thu âm

- + Đánh giá bằng định tính
- + Đánh giá bằng định lượng

3.3. PHA ÂM.

3.3.1. Khái niệm.

Để tạo ra những sản phẩm phát thanh bao giờ bạn cũng phải xử lý một số thành phần hay còn gọi là các nguồn âm thanh khác nhau. *Dù làm phát thanh trực tiếp hay làm quảng cáo bạn phải phối hợp nhiều loại thiết bị: Micro kết hợp những tư liệu đã ghi âm dưới dạng ca nhạc, giọng nói và các loại tiếng động.* Các thành phần này phải được kết hợp làm sao để sản phẩm cuối cùng được ghi âm hay phát thẳng lên sóng phù hợp với ý định, phong thái nào đó và nghe hay, quá trình đó gọi là pha âm. *Pha âm có sáng tạo và điều luyện là bí quyết để có một sản phẩm phát thanh có chất lượng tốt. Pha âm thanh có khả năng độc đáo là có thể gợi cảm xúc.*

3.3.2. Công nghệ sản xuất.

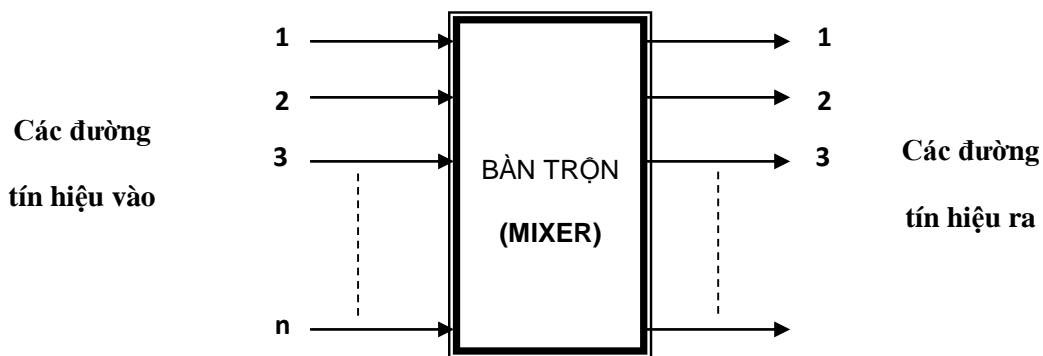
Để có thể sáng tạo trong Studio sản xuất ra những chương trình, ta cần hiểu biết rõ công nghệ của mình. Phải biết cách sử dụng các phương tiện để tạo ra sản phẩm, biết điều khiển thành thạo thiết bị và nhanh chóng thực hiện những ý tưởng sáng tạo của mình. Nắm bắt sử dụng thành thạo bàn trộn, làm việc hiệu chỉnh âm sắc, bộ nén, bộ hạn chế, bộ trễ và bộ hài đó là các công cụ giúp cho bạn thực hiện được ý tưởng của mình khi pha âm.

3.3.3. Pha Âm.

Trong pha âm các kỹ năng quan trọng là nhận thức và hiểu hết sản phẩm cuối cùng. Càng chuẩn bị kỹ bao nhiêu thì công việc trong Studio sẽ dễ dàng bấy nhiêu. Các thành phần dùng để pha âm : *Tiếng nói - Âm Nhạc - Tiếng động.*

Khi pha âm , tất cả các thành phần đó cùng kết hợp với nhau để tạo thành sản phẩm chương trình phát thanh. Pha âm là việc sử dụng, điều chỉnh thiết bị như máy ghi âm, bàn trộn để lựa chọn các nguồn âm gửi vào các công của thiết bị tạo ra những chương trình phát thanh có chất lượng âm thanh tốt nhất, cuốn hút thính giả không chỉ bởi nội dung thông tin mà còn làm cho thính giả cảm nhận một cách trung thực hơn những âm thanh đó.

* Đối với những chương trình có các nguồn âm lần lượt được gửi vào các công của thiết bị thì gọi đó là phương pháp ghép nối các nguồn âm: Trong quá trình pha âm này phải điều chỉnh các chiết áp phải khéo léo để tạo âm thanh liên tục tránh bị hụt hẫng khi chuyển từ tiết mục này sang tiết mục khác và phải chú ý về mức tín hiệu của các đường gửi vào phải tương ứng nhau tránh không để cho tiết mục này có mức độ lớn hơn tiết mục khác sẽ tạo cho thính giả cảm giác rất khó chịu khi phải nghe sản phẩm trên, Phương pháp điều chỉnh mức được thông qua sơ đồ sau đây. (Hình 5.1)

Giả sử khi kết nối các đường tín hiệu vào như sau:

Đường 1: Tín hiệu từ Mic1 (Phát thanh viên 1 đọc tin, bài ...)

Đường 2: Tín hiệu từ Mic2 (Phát thanh viên 2 đọc tin, bài ...)

Đường 3: Tín hiệu từ CD (Các loại nhạc: nhạc hiệu, nhạc xen, nhạc cắt ...)

Đường 4: Tín hiệu từ Máy tính 1(các bài hát, tiếng động...)

Do bản thân các nguồn tín hiệu này có biên độ và tần số khác nhau vì vậy phải điều chỉnh các chiết áp (Fader) sao cho mức tín hiệu thực của các kênh được đưa vào trong bản trộn là bằng nhau. Bên cạnh đó tùy thuộc vào từng nguồn tín hiệu đưa vào từng đường để lựa chọn và điều chỉnh sắc thái của âm thanh nguồn tín hiệu đó cho phù hợp

Ví dụ: Tại đường 1 và đường 2 là tín hiệu của lời nói do vậy đặc tính tần số của hai đường tín hiệu này là nhỏ (từ 300 Hz đến 3400 Hz) chúng ta có thể lựa chọn điều chỉnh Equalizer cho từng đường nhưng ở trong khoảng tần số trên.

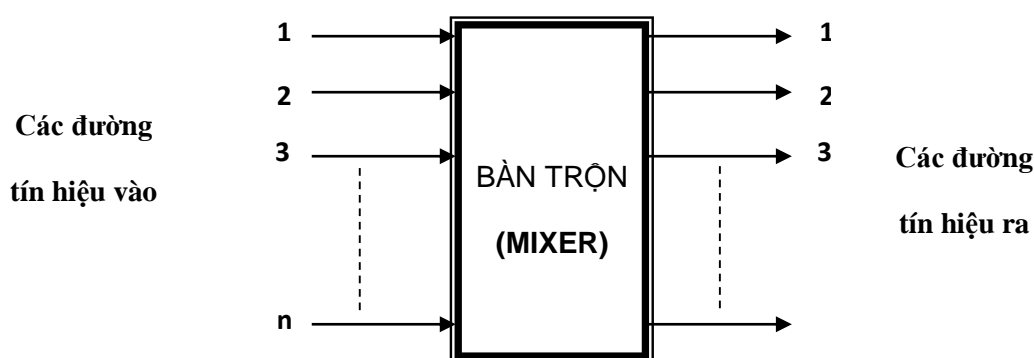
Tại đường 3 và đường 4 tín hiệu là âm nhạc hoặc tiếng động vì vậy dải tần của các nguồn tín hiệu đó là rất rộng (từ 16 Hz đến 20.000Hz) cho nên khi điều chỉnh Equalizer phải mở rộng hết dải tần công tác và nâng độ lợi ở các miền tần số

cao và các miền tần số thấp để tránh hiện tượng tín hiệu tại các miền tần số này bị cắt xén.

Yêu cầu: Sau khi thực hiện pha âm trong trường hợp này là tín hiệu được đưa ra ở đầu ra (đường OUT1, đường OUT 2.....) phải có mức tín hiệu đồng đều với các tiết mục và âm thanh trung thực.

* *Những chương trình có các nguồn âm đồng thời gửi vào các cổng của thiết bị thì được gọi là pha trộn các nguồn âm:* Trong thực tế có rất nhiều các chương trình mà đồng thời phải gửi nhiều nguồn tín hiệu vào để xây dựng nên chương trình đó ví dụ thu âm các chương trình ca nhạc, thu âm phóng sự có nhạc nền hoặc tiếng động nền.... Tùy thuộc vào từng chương trình cụ thể và ý tưởng của đạo diễn để tiến hành điều chỉnh ưu tiên hoặc không ưu tiên các nguồn âm vào đó theo đúng tử lệ thông qua sơ đồ sau:

Giả sử khi kết nối các đường tín hiệu vào như sau:

Đường 1: Tín hiệu từ Mic1 (Phát thanh viên 1 đọc tin, bài ...)

Đường 2: Tín hiệu từ Mic2 (Phát thanh viên 2 đọc tin, bài ...)

Đường 3: Tín hiệu từ CD (Các loại nhạc: nhạc hiệu, nhạc xen, nhạc cắt ...)

Đường 4: Tín hiệu từ Máy tính 1(các bài hát, tiếng động...)

(Nguồn tiếng động từ máy tính làm nền cho lời dẫn của Phát thanh viên 1)

(Nguồn âm nhạc từ máy CD làm nền cho lời dẫn của Phát thanh viên 2)

Như vậy khi điều chỉnh mức tín hiệu vào bàn trộn chúng ta phải tuân thủ theo nguyên tắc sau:

Mức tín hiệu đường 1 = Mức tín hiệu đường 2

Mức tín hiệu đường 3 = Mức tín hiệu đường 4

Mức tín hiệu đường 4 = 1/3 đến 1/2 Mức tín hiệu đường 1

Mức tín hiệu đường 3 = 1/3 đến 1/2 Mức tín hiệu đường 2

Như vậy tại các đầu ra sẽ có mức tín hiệu của nguồn âm tổng hợp đảm bảo yêu cầu về mức

* **Chuẩn bị pha âm.**

Trước khi thực hiện việc pha âm phải đưa bàn trộn về chế độ chuẩn (đưa tất cả các nút của bàn trộn về mức không và tắt máy để không gây nhiễu). Kiểm tra lại

thiết bị dùng để pha âm. Hãy sử dụng bộ tạo âm sắc để đặt mức cho máy ghi âm cân bằng các mức ghi cần thiết. Cần ghi nhớ các đoạn nhạc, tiếng động được dùng..(có thể dùng sách ghi chép cẩn thận các đoạn âm nhạc hoặc tiếng động cần dùng trong pha âm). Sau ghi xong phải kiểm tra lại nếu ta dùng pha âm chế độ Stereo thì khi nghe lại nên dùng bật về Mono để xem mức chênh lệch cũng như sai sót về méo khi pha âm.

Cần biết rõ từng chi tiết mà bạn đưa vào pha âm. Nếu bỏ qua, có thể làm cho công việc không đạt yêu cầu. Những điểm chi tiết đó là :

Các mức: Cân bằng mức giữa các thành phần, mức tín hiệu của toàn bộ bản pha âm.

Cân bằng Stereo: Cân bằng giữa bên phải và bên trái. Không pha tạp âm thanh lộn xộn hay loảng xoảng là hậu quả của việc hiệu chỉnh âm sắc còn ít, hay do băng sử dụng nhiều lần.

- Chất liệu băng cần đảm bảo.
- Các mối nối cần xem lại không khi băng kéo qua đầu từ có tiếng rít.
- Sự phân chia thời gian đảm bảo không được chỗ thì nhanh chỗ thì chậm, hoặc lung tung.

- Cần lựa chọn đối với nhạc hay tiếng động không nên sửa quá nhiều hay đưa vào không đúng chỗ.

- Bạn phải làm chủ công cụ, những nét nghệ thuật khi pha âm. Các âm thanh tạo ra được đón nghe như chưa bao giờ người ta từng được nghe như vậy.

*** Các nguyên tắc trong pha âm.**

1- Giữ cho thông điệp được rõ ràng. Cố gắng làm đơn giản và không đa nhiệm thứ rườm rà vào.

2- Làm nổi bật thông điệp bằng những tiếng động hay đoạn nhạc nào đó có khả năng đề cao thông điệp, đồng thời chú ý bảo đảm nguyên tắc (1).

3- Thoả mãn khách hàng, dù đó là chính đài của bạn hay là người quảng cáo. Tiền của khách hàng là chi trả cho sản phẩm, dù là dưới dạng thời gian làm việc trong Studio hay là tiền quảng cáo.

4- Thoả mãn thính giả. Nếu bạn không ở trong đài để giải trí, mà là để khai sáng và thông tin cho thính giả, thì bạn cần thường xuyên đặt câu hỏi về động cơ của mình.

5- Hãy phản ánh đúng tính chất thể loại của đài mình, những gì không phù hợp với thể loại chương trình của đài sẽ không tạo ra những bản pha âm tốt, hoặc làm cho bạn dành được sự tin tưởng của các đồng nghiệp về quản lý.

*** Pha âm trực tiếp lên sóng.**

Trước khi pha âm trực tiếp lên sóng cần chuẩn bị kỹ càng trước, vì nó yêu cầu các bước chuyển tiếp nhẹ nhàng và sự phối hợp nhiều thành phần khác nhau. Phải sử dụng thành thạo thiết bị, các đoạn băng nhạc, tiếng động, hãy nghe sự trình

bày của phát thanh viên, của đạo diễn, của người dẫn chương trình. Phải có phương án dự phòng và thiết bị dự phòng, đề phòng sự cố hỏng khi đang phát sóng trực tiếp.

3.4. KỸ THUẬT DỰNG ÂM THANH.

3.4.1. Mục đích:

Trong quá trình sản xuất những chương trình phát thanh ở các công đoạn như thu âm, pha âm thì thường mắc những lỗi hoặc khi chúng ta ráp nối các tiết mục trong chương trình đó sẽ có một số những lỗi xảy ra vì vậy để hoàn thành được một tác phẩm phát thanh chúng ta phải trải qua một công đoạn nữa đó là **Dựng âm**. trong khi thực hiện công đoạn dựng âm phải phát hiện và loại bỏ những đoạn âm thanh bị lỗi như nói áp úng, nói sai, nói lặp nói nhịu ...đồng thời cũng chọn lọc cho chương trình được hay hơn và xúc tích hơn. Rút ngắn tư liệu cho phù hợp về thời gian của chương trình ngoài ra còn cho ta biết đánh dấu đoạn mở đầu, kết thúc cho chương trình của mình.

3.4.2. Nguyên tắc khi dựng âm:

Trong khi thực hiện công việc dựng âm hãy chăm chú theo dõi nội dung thông tin và chất lượng âm nhạc, tìm các điểm để cắt nếu cần (sau dấu chấm hết câu, dấu xuống dòng ... chương trình sau khi dựng xong người nghe không thể phát hiện ra các điểm cắt nối và phải đạt hai yêu cầu chính sau đây.

+ Chương trình Đúng, Trúng, Hay. (Phải đúng với nội dung thông điệp truyền tải tới thính giả không được phép sai lệch về nội dung thông tin. Phải trúng với nhu cầu và thị hiếu của thính giả, thính giả đang mong đợi những nguồn thông tin gì thì chương trình phải đáp ứng được những yêu cầu đó của thính giả. Để chương trình lôi cuốn được thính giả thì từ nội dung, âm nhạc, cách thể hiện của các thành viên trong ê kíp thực hiện phải sinh động hấp dẫn và phù hợp với nội dung của từng chương trình.

+ Chất lượng âm thanh đảm bảo. Âm thanh là một trong hai thành tố cơ bản không thể tách rời để tạo nên một chương trình phát thanh hoàn chỉnh, chính vì thế mà một chương trình sau khi dựng âm xong thì chất lượng âm thanh phải đảm bảo đúng yêu cầu, tránh trường hợp trong một chương trình âm thanh lúc to lúc nhỏ, nhạc nền qua lớn so với lời dẫn, nhạc đưa vào các vị trí không cần thiết...

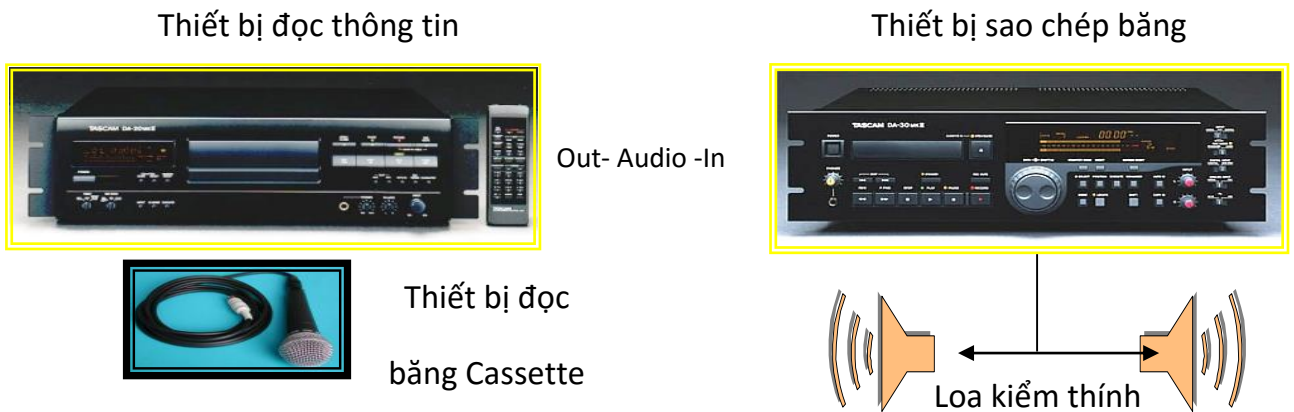
3.4.3. Phương pháp dựng âm.

1. Dựng âm bằng phương pháp sang băng

Có hai ưu điểm chính khi biên tập bằng cách sao chép là thời gian gốc của băng vẫn được giữ nguyên không bị cắt nối trong cuốn băng tự nhiên. Mức độ âm thanh có thể điều chỉnh được nếu như người phỏng vấn và người được phỏng vấn khác nhau. Nhược điểm là sau khi mỗi một lần sao chép sang băng thì chất lượng âm thanh sẽ bị giảm. Muốn biên tập sang băng tốt đòi hỏi chất lượng thiết bị phải

càng cao (Sử dụng kỹ thuật số: Băng DAT) . Khi thực hiện việc sao chép chúng ta phải có các băng chứa đựng thông tin gốc, băng tư liệu ... sau đó tùy thuộc vào kịch bản chương trình và sự chỉ đạo của đạo diễn chúng ta sẽ lấy những thông đó để sao chép sang băng mới để hoàn chỉnh một chương trình.

Hình 5.3: Mô hình trích băng sao chép

- *Dựng âm bằng phương pháp cắt nối năng.*

Đánh dấu điểm đầu
điểm cuối đoạn hỏng.

Tôi nghĩ bạn có thể (. . . . . Ho. . . . .) giúp đỡ được.

Tôi nghĩ bạn có thể / (. . . . . Ho. . . . .) / giúp đỡ được.

Cắt đoạn hỏng dựng
lại.

Tôi nghĩ bạn có thể / . . . . . / giúp đỡ được.

Một số lưu ý khi chuyển trích băng.

Không được phá vỡ mạch ngôn ngữ tự nhiên mà khi biên tập chỉ được bỏ bớt những chi tiết không phù hợp với nội dung câu chuyện. Không phải cắt những chỗ mà không ăn nhập, xảy ra nhiều quá hoặc dài hơn thời gian bình thường trong mạch ngôn ngữ tự nhiên.

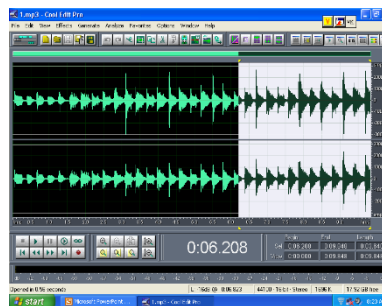
Không được đặt câu hỏi và câu trả lời quá gần nhau. Nó sẽ làm mất đi vẻ tự nhiên của mạch văn và không để cho thính giả đủ thời gian để nắm bắt nghĩa của từng câu.

Không được phá vỡ vẻ tự nhiên của một sự việc. Hiển nhiên là nếu một câu chuyện xảy ra có trình tự thời gian bạn sẽ không được thay đổi trật tự đó hay cách đặt câu trả lời ở các vị trí khác nhau.

Phải đảm bảo phần mở đầu của băng tiếp theo phần giới thiệu một cách Logic. Hãy để cho thính giác của bạn làm người quyết định.

2. Dựng âm bằng phần mềm vi tính:

Hiện nay với xu thế phát triển mạnh mẽ của ngành công nghệ nói chung và ngành Phát thanh truyền hình nói riêng , các Đài phát thanh từ Trung ương đến địa phương đã ứng dụng một cách rộng rãi các chương trình phần mềm để dàn dựng các chương trình phát thanh như phần mềm Dalel, CoolEditPro, Fast Edit, Wave Station, Adobe, Simian...Nguồn thông tin được đưa vào trong phần mềm sau đó dùng các lệnh trong phần mềm để chỉnh sửa, dàn dựng...

Chú ý: Khi dựng âm phải chuẩn bị:

- Băng, đĩa, File âm thanh chưa dựng chương trình cần dựng
- Băng, đĩa, chương trình mới
- Các File chương trình trong phần mềm máy tính

Trong quá trình thực hiện dựng các chương trình phát thanh ghi nhớ

+ Nếu là chương trình trực tiếp cần đặc biệt lưu ý đến khâu chuẩn bị (trang thiết bị, tin, bài, nhạc ....)

+ Nếu là chương trình gián tiếp cần chuẩn bị, lựa chọn tin, bài, nhạc .. ở các băng gốc sau đó sao, ghi, cắt, dán ... sang băng, đĩa, phần mềm mới